

บทที่ 6

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของชุมชนในการจัดการและจัดทำแผน

6.1 หลักการและเหตุผล

ข้อมูลงานวิจัยจากแหล่งทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการและวิถีชีวิตของคนในชุมชนขุนสมุทราจีน โดยเฉพาะผลงานวิจัยจากโครงการ “การศึกษามุรณาการเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่ง จังหวัดสมุทรปราการ: กรณีศึกษานำร่องเพื่อการออกแบบ ณ บ้านขุนสมุทราจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์” แสดงให้เห็นว่า ชุมชนขุนสมุทราจีนเป็นชุมชนที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจนถึงขั้นวิกฤต แต่ชุมชนไม่ได้ยอมแพ้ต่อชะตากรรมเพราะคนในชุมชนได้ร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการหลายรูปแบบเท่าที่ชุมชนจะสามารถดำเนินการได้ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแนวไม้ไผ่กันคลื่น ปักเสาไฟฟ้า หรือแม้แต่การทิ้งหินเพื่อการสร้างแนวกันคลื่นจนท้ายที่สุด รศ.ดร.ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ออกแบบเขื่อนสลายกำลังคลื่น “ขุนสมุทราจีน 49A2” และได้รับงบประมาณสนับสนุนการสร้างเขื่อนจากจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งได้มีการสร้างเขื่อนควบคู่ไปกับการดำเนินงานวิจัยเชิงสหสาขาวิชาซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการทำงานวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เข้ามาสร้างเขื่อนสลายกำลังคลื่นที่เป็นโครงสร้างขนาดใหญ่เพื่อการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

ถึงแม้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากงานวิจัยหลายโครงการจะบ่งชี้ว่าชุมชนขุนสมุทราจีนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการศึกษายังได้เก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการดำเนินงานของชุมชนพบว่า การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ไม่มีการกำหนดแผนหรือแนวทางปฏิบัติที่มีความต่อเนื่อง รวมทั้งยังขาดกระบวนการในการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมหรือการดำเนินงานโครงการอย่างจริงจัง และสมาชิกของชุมชนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องว่าการติดตาม ประเมินผล และการกำหนดแผนการดำเนินงานเป็นเรื่องของนักวิชาการ เพราะกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวมีความยุ่งยาก ซับซ้อนเกินกว่าที่ชาวบ้านที่ไม่ได้รับการศึกษาสูงนักจะเข้าใจและสามารถดำเนินการได้เองภายในชุมชนหรือโดยสมาชิกของชุมชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงพบว่า การดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชนหลายกิจกรรมและหลายครั้งมีปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากการขาดการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้า หรือขาดการกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลอย่างเป็นระบบ และโดยเหตุที่ชุมชนขุนสมุทราจีนเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ติดชายฝั่งทะเล ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจึงเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชน และส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการทำกิจวัตรประจำวันของคนในชุมชนในระดับสูง หากการดำเนินการต่างๆของชุมชนยังขาดการวางแผน ขาดการติดตามและประเมินผลงาน ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับชุมชนจึงยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างวนเวียน ซ้ำแล้วซ้ำอีก และไม่สามารถหาจุดสิ้นสุดของปัญหาได้

ดังนั้น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของชุมชนในการดูแลปกป้องรักษาและสานต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างยั่งยืน การดำเนินงานโครงการจึงให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่ชุมชนในรูปแบบของการบูรณาการข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นตัวชี้วัดด้านนิเวศวิทยาและข้อมูลทางสังคมศาสตร์เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติระยะยาว ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการมีแผน และการจัดทำแผนแม่บทสำหรับการปฏิบัติการตรวจติดตามและประเมินผลความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาในลักษณะของ “การจัดการแบบปรับเปลี่ยน” (adaptive management)

6.2 แนวทางการดำเนินงาน

เพื่อให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในการจัดการและจัดทำแผนการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เชื้อชาติชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คณะผู้วิจัยจึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ 3 ประเด็นคือ

1. การฝึกอบรมให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เชื้อชาติชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ชุมชนเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนของการจัดการแบบปรับเปลี่ยน (Adaptive Management) ดังที่นำเสนอไว้ในรูปที่ 4 บทที่ 1 โดยเริ่มจากการให้ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์หรือกำหนดปัญหาของชุมชนด้วยชุมชนเอง (problem formulation) ชุมชนมีความสามารถและความมั่นใจที่จะออกแบบ (design) การจัดการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับชุมชน รวมทั้งกำหนดวิธีการในการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมโดยชุมชน (implementation) ตรวจสอบติดตามโดยชุมชน (monitoring) ประเมินผลการดำเนินงานของชุมชนโดยชุมชน (evaluation) รวมทั้งสามารถปรับแก้ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนหรืออุปสรรค (adaptive) เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของชุมชนได้ด้วยชุมชนเอง

หลังจากการให้ความรู้แก่ชุมชนในการวางแผนแล้ว กิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งคือ การให้ชุมชนได้ร่วมกันจัดทำแผนแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เชื้อชาติชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยชุมชนเอง เพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่มีความเป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่อง แต่เนื่องจากการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เชื้อชาติชายฝั่งเป็นภารกิจที่มีหลายภาคส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้จัดให้มีการวิพากษ์แผนที่ชุมชนได้ร่างขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การปฏิบัติงาน นักวิชาการ นักวิจัย ผู้แทนจากกระทรวง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เชื้อชาติชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง รวมทั้งผู้แทนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้การจัดทำแผนจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์ รวมทั้งเป็นการสร้างเวทีให้ชุมชนได้มีเครือข่ายความร่วมมือ และเครือข่ายที่จะให้การสนับสนุนให้แผนที่ชุมชนกำหนดขึ้นสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมในสถานการณ์จริง

2. การให้องค์ความรู้และสร้างเสริมความเข้าใจให้ชุมชนสามารถประเมินแผนการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เชื้อชาติชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย โดยการใช่วิธีการวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และปัจจัยภายนอก (ปัจจัยเอื้อและปัจจัยอุปสรรค) ที่มีผลต่อความสำเร็จหรือเป็นปัญหาต่อการดำเนินงาน โดยเมื่อนำปัจจัยต่างๆ เข้ามาพิจารณาร่วมกันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ในมิติต่างๆ ได้ดังที่นำเสนอไว้ในตารางที่ 1.2 ในบทที่ 1

3. การปรับแผนการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เชื้อชาติชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนในลักษณะ Adaptive Management ทั้งนี้โดยการสร้างเวทีประชาพิจารณ์ เปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผน ได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นในเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อการสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกชุมชนได้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการทำแผน ซึ่งจะนำไปสู่การรับรู้ร่วมกัน และส่งผลดีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำกิจกรรมอย่างมีทิศทาง และมีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

6.3. ผลการดำเนินงาน

การดำเนินกิจกรรมเพื่อการจัดทำ “แผนแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เชื้อชาติชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ บ้านชุมชนสมุทรจีน” ประกอบด้วยกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 5 กิจกรรม คือ

1. การอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำแผนฯ
2. การจัดทำแผนฯ

3. การวิพากษ์แผนฯ
4. การทำประชาพิจารณ์แผนฯ
5. การจัดทำแผนฯฉบับสมบูรณ์

การอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำแผน

วัตถุประสงค์สำคัญของการให้ความรู้เพื่อการจัดทำแผน คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้แนวทางและวิธีการจัดทำแผนอย่างมีระบบ โดยชุมชนสามารถบูรณาการข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นตัวชี้วัดด้านนิเวศวิทยาและข้อมูลทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งรวมถึงบริบททางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดทำแผนได้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง สามารถนำแผนที่ชุมชนจัดทำขึ้นไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรชายฝั่งระยะยาวได้

การให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนนั้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดไว้ว่า วิทยากรที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้เรื่องการทำแผนจะไม่ใช่ นักวิชาการทั้งหมด แต่จะเป็นผู้นำชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งอ่าวไทยซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิประเทศ ปัญหาชายฝั่ง และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในรูปแบบเดียวกันกับบ้านขุนสมุทรจีน โดยวิทยากรเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในเรื่องการกัดเซาะชายฝั่ง มีความรู้ ความเข้าใจ และได้ดำเนินการจัดทำแผนด้านการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชุมชนของตนแล้ว นอกจากนี้ประเด็นที่คณะผู้วิจัยให้ความสำคัญคือ วิทยากรจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆให้แก่คนในชุมชนได้โดยหลีกเลี่ยงรูปแบบการอบรมที่เป็นทางการหรือมีศัพท์วิชาการที่คนในชุมชนมีปัญหาในการทำความเข้าใจ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนตามข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากชุมชน

- ชาวบ้าน 4: ทุกทีที่ไปเวลามีนักวิชาการ มันไม่ค่อยได้ฟัง เพราะเราแปลศัพท์เขาไม่รู้เรื่อง อย่างเกี่ยวกับการอนุรักษ์เราไปมาตั้งหลายทีอย่าง(สงวนนาม) เราได้ความรู้มาเพียบเลย เพราะเรานั่งคุยกับชาวบ้านด้วยกัน คุยกับชาวบ้านเลย นักวิชาการไม่ต้องเกี่ยว มีผู้ใหญ่บ้าน มีชาวบ้าน พวกปฏิบัติงาน พวกที่ออกไปลาดตระเวน มันจะได้ความรู้เต็มๆ พอเราไปในที่ที่มีนักวิชาการออกมา ฮัลโหลไมค์ อ้อ อ้อ เราก็อ้างไม่ออก ไม่รู้เรื่อง เราก็อธิบายฟังด้วย ถ้าอาจารย์บอกว่าพาไปศึกษาดูงาน เราต้องลงพื้นที่ที่ชาวบ้าน มันจะได้ความรู้มาเต็มๆ การทำเรือนเพาะชำ การทำดินอย่างนี้ เราจะได้จากของเขา อย่างถ้าไปประชุมในห้อง บอกผมมา ดินต้องเป็นอย่างนี้ มีจอโปรเจคเตอร์ฉายอะไร มันไม่รู้เรื่องหรอก ถ้าเราลงพื้นที่ อ้อ ดินอย่างนี้เลย บ้านผมเรียกกะต๊ะซี่เปิด สบาย จริงๆ นะครับอาจารย์ มันเรื่องจริง ชาวบ้านอย่างพวกผม มันมีความรู้คือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน อย่างดอกเตอร์มา ดินอย่างนี้มัน เป็นศัพท์ภาษาอังกฤษ มันแปลว่าอะไรวะ มันก็รู้แล้ว ถ้าเราลงพื้นที่ด้วยกัน คุยกับชาวบ้านเนี่ย พวกผมจะได้เต็มๆ ร้อยเปอร์เซ็นต์ นักวิชาการสอนเราร้อยเปอร์เซ็นต์ เราจะได้ประมาณสี่ห้าสิบเปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าเราลงพื้นที่เองเราจะได้เก้าสิบกว่าเปอร์เซ็นต์ คือชาวบ้านกับชาวบ้านคุยกันมันง่ายกว่า และมันได้เต็ม ผมเชื่อมั่นว่าได้เต็ม และกลับมาทำได้เลย ผมไปคุยเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ไปดูมาหลายที มีนักวิชาการ มีอะไร ผมไม่ได้นะ ผมไป (สงวนนาม) คุยกับชาวบ้านด้วยกัน คุยลูกทุ่งลูกทุ่งด้วยกัน กลับมาได้เต็มร้อยเลย

ด้วยเหตุนี้ การให้ความรู้เพื่อการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านชุมชนสมุทรจีน จึงดำเนินการในรูปแบบที่ได้รับข้อเสนอแนะจากชุมชน โดยการจัดหาวิทยากรในระดับท้องถิ่นที่มีความรู้ มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพของชายฝั่งและปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในรูปแบบเดียวกันกับที่ชุมชนสมุทรจีนประสบอยู่ นอกจากนี้ ยังได้จัดกิจกรรมทั้งในการอบรมให้ความรู้และการศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งและการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยชุมชนที่เลือกเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เพราะเป็นพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรชายฝั่งโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวพิสูจน์ได้จากการที่ อบต.บางขุนไทรได้รับรางวัลสำคัญ ๆ หลายรางวัลและได้รับอย่างต่อเนื่อง

การอบรมจัด ณ โรงแรมโกลเด้น บีช ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม ถึง 2 กันยายน 2553 โดยมีตัวแทนจากชุมชนสมุทรจีนเข้าร่วมการอบรมทั้งสิ้นจำนวน 24 คน ซึ่งมีการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม โดยเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ 4 กลุ่มและกลุ่มเยาวชน 1 กลุ่ม สำหรับกิจกรรมในเรื่องการอบรมการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านชุมชนสมุทรจีนมีกิจกรรมที่สำคัญ 4 กิจกรรมคือ

1. การบรรยายเรื่อง “การจัดทำแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง”
2. การบรรยาย “การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง โดยชุมชนด้วยการปลูกป่าชายเลน”
3. ศึกษาดูงานในพื้นที่ต้นแบบ
4. การบรรยายเรื่อง “วิธีการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง”

การจัดกิจกรรมในแต่ละหัวข้อดังกล่าวข้างต้นมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

การบรรยายเรื่อง “การจัดทำแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง”

วิทยากรที่ทำหน้าที่บรรยายเรื่อง “การจัดทำแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง” คือ จ.อ.อนันต์ พันธุ์บ้านแหลม ปลัด อบต.บางขุนไทร ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มีประสบการณ์การดำเนินงานในเรื่องการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง และการจัดการทรัพยากรชายฝั่งมาเป็นเวลานานและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ จนทำให้ อบต. และ พื้นที่ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้รับรางวัลในด้านการจัดการและการบริหารงานหลายครั้ง สาระสำคัญของบทบรรยายก็คือวิทยากรได้มุ่งเน้นให้เห็นว่า กุญแจสำคัญของความสำเร็จของการแก้ไขปัญหของชุมชนคือ การที่ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ยืนอยู่ได้บนขาของตนเอง ต้องไม่หวังพึ่งปัจจัยภายนอก ความตระหนักในปัญหา การมองเห็นปัญหาร่วมกัน และการมีจิตใจที่มุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาร่วมกัน ก่อให้เกิดการสร้าง “ภาคี” และ “เครือข่ายความร่วมมือ” ภายในชุมชน เกิดความเข้มแข็งของชุมชน และขยายไปสู่การสร้างเครือข่ายและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างชุมชนกับองค์กรอื่นๆภายนอกชุมชน อันได้แก่หน่วยราชการระดับอำเภอ ระดับจังหวัด จนถึงราชการส่วนกลาง รวมทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสระและสถาบันการศึกษาอื่นๆ

จ.อ. อนันต์ฯ ปลัด อบต.บ้านแหลม บรรยายโดยใช้ภาษาง่ายๆ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เข้าใจ มีการยกตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน โดยนำกิจกรรมต่างๆ ที่ตำบลบางขุนไทรดำเนินการมานำเสนอ เป็นการนำเสนอความเป็นจริงที่เกิดในชุมชน เป็นเรื่องและผู้เข้ารับการอบรมสัมผัสได้ทั้งจากภาพนิ่ง สไลด์ และภาพวีดิทัศน์ จึงเป็นเรื่องที่

ดึงดูดความสนใจ ผู้เข้ารับการอบรมมีปฏิสัมพันธ์ การบรรยายจึงไม่ใช่การให้ข้อมูลจากฝ่ายเดียว หรือ One-way Communication แต่บรรยากาศของการเรียนรู้เป็นบรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์กันมีการถาม-ตอบ ชักถามข้อข้องใจ มีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ เป็นการติดต่อสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างผู้บรรยายและผู้เข้ารับการอบรมในรูปแบบของ Two-ways Communication

สำหรับการบรรยายในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน จ.อ. อนันต์ฯ ได้ยกตัวอย่างกระบวนการจัดทำแผนของตำบลบางขุนไทร โดยเริ่มจากการเปิดโอกาสให้ชุมชน “มีส่วนร่วม” ทั้งในกระบวนการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมติดตาม ประเมินผล ไม่ใช่เพียงการให้ “ความร่วมมือ” ในรูปของการเกณฑ์กันมาเป็นครั้งคราว หรือการมารวมตัวกันเพียงเพื่อการจัดการปัญหาเฉพาะกิจ กระบวนการดำเนินงานจัดทำแผนชุมชนเริ่มจากการให้คนในชุมชนร่วมกันคิดถึงปัญหาหลัก ๆ ของชุมชน และร่วมทำโดยการร่วมกันจัดทำแผน ซึ่งเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่ง จ.อ.อนันต์ฯ ใช้คำพูดง่าย ๆ ว่า “วิสัยทัศน์” หมายถึงความฝันเกี่ยวกับอนาคตของชุมชน หลังจากนั้นเป็นกระบวนการแปลงรูปแบบของความฝันให้เป็นความจริงโดยอยู่ในรูปของการจัดทำแผนการดำเนินงาน โดยมีการกำหนดพันธกิจหรือสิ่งที่ต้องดำเนินการให้ได้ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และกำหนดเป้าประสงค์ว่าจะทำแผนเหล่านี้เพื่ออะไร โดยกำหนดกลวิธี และแนวทางที่ชัดเจนของชุมชนว่าจะทำอย่างไร และใช้วิธีไหน ซึ่งแผนของชุมชนจะเน้นที่การทำให้ชาวบ้านเข้าใจ เรียนรู้ตัวตนของตนเอง ช่วยเหลือตนเอง ฟังพาตัวเองได้โดยไม่ต้องรอให้ อบต. หรือเทศบาลมาช่วยเหลือ

จ.อ.อนันต์ฯ บรรยายวิธีการจัดทำแผนของตำบลบางขุนไทร และแสดงให้เห็นวิธีการทำแผนโดยการบันทึกข้อมูลลงในตาราง ข้อมูลที่ชาวชุมชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนต้องทำการบันทึกคือ ประเภทของปัญหาที่ชุมชนประสบ ขอบเขตของปัญหานั้นๆ เพื่อนำไปสู่กิจกรรมถัดมาคือ การวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา เพื่อหาวิธีการ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาออกเป็นระยะ 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาตามเงื่อนไขของเวลา เมื่อพบปัญหาแล้ว หากชุมชนพิจารณาแล้วพบว่าปัญหาเหล่านั้นเกินกำลังหรือเกินขีดความสามารถที่ชุมชนจะดำเนินการแก้ไขปัญหาได้เอง ก็มีการจัดการด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือหรือฟังพาหน่วยงานในระดับท้องถิ่น หากปัญหาบางประการอยู่ในระดับที่เกินศักยภาพของหน่วยงานในท้องถิ่น ชุมชนอาจจะต้องร่วมกันผลักดันแผนดังกล่าวไปถึงระดับจังหวัด ซึ่งก็คือแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคีต่าง ๆ นั่นเอง

ภายหลังจากการบรรยายเสร็จสิ้น จ.อ. อนันต์ฯ ในฐานะของวิทยากรได้นำผู้เข้ารับการอบรมแวะเยี่ยมชมกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ป่าชายเลน ต.บางขุนไทร ซึ่งสมาชิกบางคนของชุมชนชุมชนสมุทรจีนรู้จักและคุ้นเคยกับสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์บางคนเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นสมาชิกเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวไทยตอนบนด้วยกัน โดยกลุ่ม

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านชุมชนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

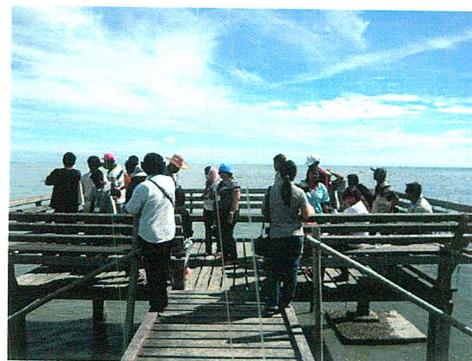
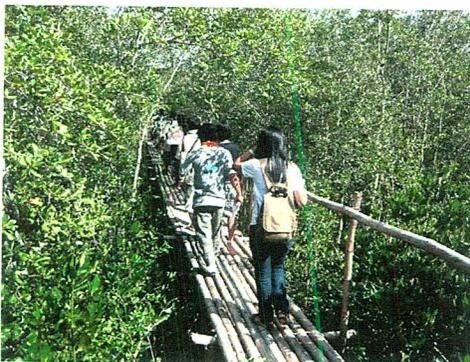
อนุรักษ์ ของ ต.บางขุนไทร ได้ทำกิจกรรมร่วมกันในการดูแลและตรวจจับเรือประมงที่ทำผิดกฎหมาย ซึ่งมีเรือประมงที่ยึดมาได้จำนวนหลายลำ ซึ่งกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเรียกว่า “สุสานเรือ” การที่ผู้เข้าอบรมมีโอกาสนพบสมาชิกบางคนของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเครือข่ายอนุรักษ์ของ ต.บางขุนไทร เป็นเวลาพอสมควร ทำให้เกิด “การเรียนรู้” และสร้างมิตรภาพระหว่างกัน

นอกเหนือจากกิจกรรมการเข้ารับการอบรมในห้องประชุม และการศึกษาดูงานในพื้นที่ ผู้เข้ารับการอบรม “กลุ่มเยาวชน” ยังได้ประชุมร่วมกันเพื่อร่วมกันคิดและออกแบบสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำ แผนการดำเนินงานการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งฯ รวมทั้งร่วมกันคิดแนวทางการจัดทำคอกสำหรับเลี้ยงหอยแครงในแปลงสาธิตของชุมชนด้วย

การบรรยาย “การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยชุมชนด้วยการปลูกป่าชายเลน”

การบรรยาย “การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยชุมชนด้วยการปลูกป่าชายเลน” จัดขึ้นในวันที่สองของการฝึกอบรม ณ สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 6 (เพชรบุรี) ตำบลบางขุนไทร โดยก่อนที่จะมีการบรรยาย จ.อ.อนันต์ ปลัด อบต.บางขุนไทร ทำหน้าที่วิทยากรภาคสนามนำผู้เข้ารับการอบรมไปศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลนในพื้นที่ป่าชายเลนของสถานีพัฒนาฯ ตามเส้นทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ ตลอดเส้นทางจะมีป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับป่าชายเลนและสัตว์น้ำต่างๆ ในป่าชายเลนเป็นระยะๆ มีการถามและตอบคำถามที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเส้นทางของการศึกษา

หลังจากเดินตามเส้นทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน ผู้เข้ารับการอบรมได้ไปรวมตัวกันยังห้องประชุมของสถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 6 (เพชรบุรี) โดยมีคุณไพโรจน์ นาครักษา หัวหน้าสถานีพัฒนา

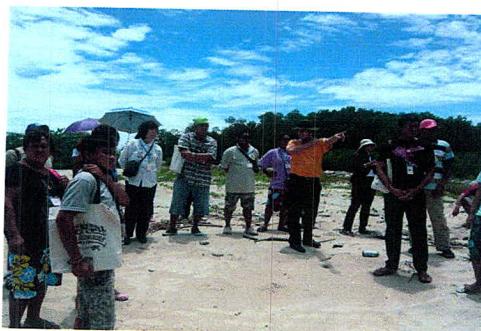
ทรัพยากรป่าชายเลนที่ 6 (เพชรบุรี) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรและบรรยายสรุปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของป่าชายเลน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้คือ

- 1) คุ้มครองและป้องกัน โดยการจัดเวรยามออกตรวจตราในเขตพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อป้องกันการบุกรุก
- 2) อนุรักษ์และฟื้นฟู โดยการปลูกป่าชายเลนเต็มพื้นที่ และมีการปลูกเสริม ปรับปรุง ซ่อมแซมในรูปแบบประชอาสา คือ การที่องค์กร หน่วยงานราชการ และสถาบันการศึกษาเข้ามาร่วมปลูกป่า ทั้งนี้โดยทางสถานีเป็นผู้สนับสนุนกล้าไม้
- 3) ส่งเสริม พัฒนา ซึ่งยุทธศาสตร์นี้เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าโดยการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน 25 กลุ่มในจังหวัดเพชรบุรี และการอบรมกลุ่มต่างๆ นอกจากนี้ยังสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในรูปแบบของภาคีเครือข่าย รวมถึงส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนในรูปแบบของแปลงสาธิต และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลอดจนจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการส่งเสริมอาชีพ
- 4) ทุกภาคีมีส่วนร่วม ซึ่งต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่ประกอบด้วย อบต. หน่วยงานราชการ ชุมชน และสถาบันการศึกษา ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานีในการดำเนินการเกี่ยวกับป่าชายเลน

ศึกษาดูงานในพื้นที่ต้นแบบ

พื้นที่ต้นแบบสำหรับการศึกษาภาคสนามคือ พื้นที่ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ตำบลบางขุนไทร สำหรับจุดแรกที่ได้รับชมคือการอบรมแวะชมคือ บริเวณแหลมหลวง ซึ่งเป็นจุดที่มีการกัดเซาะชายฝั่งอย่างหนัก ซึ่งเทศบาลมีการแก้ไขปัญหาโดยการทำเขื่อนหินทิ้ง และปลูกป่าชายเลนเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งได้ผลอย่างดี

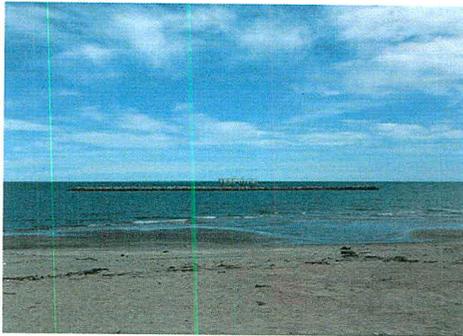

บริเวณถัดไปที่ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษาดูงานคือ “หาดเจ้าสำราญ” ซึ่งเป็นพื้นที่เพื่อศึกษาวิธีการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งหาดเจ้าสำราญซึ่งในบริเวณดังกล่าวมีการทิ้งหินเป็นระยะๆ ซึ่ง

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง
บริเวณบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

ต้องอาศัยงบประมาณจำนวนมาก แต่เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้มีงบประมาณลงทุนในการทิ้งหินเพื่อป้องกันการกัดเซาะของชายหาดดังกล่าว

การบรรยายเรื่อง “วิธีการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง”

การฝึกอบรมวันสุดท้ายเป็นการบรรยายวิธีการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง โดยมีวิทยากร คือ รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ คณบดีวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาระสำคัญจากการบรรยายของรองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณฯ คือประโยชน์ของการวางแผน เพราะการมีแผนทำให้ชุมชนมีกรอบและทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไหร่ และทำอย่างไร นอกจากนี้ยังช่วยให้ทำงานได้อย่างรวดเร็ว ช่วยประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากร รวมถึงเป็นการป้องกันความผิดพลาดในการทำงาน และสามารถติดตามงานได้ง่ายขึ้น

สำหรับขั้นตอนของการทำแผน จะต้องเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือ ความฝันที่อยากเป็น และต้องกำหนดพันธกิจ หรือ ขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดเป้าประสงค์ ซึ่งก็คือการดำเนินงานต่าง ๆ เหล่านี้ว่าทำเพื่ออะไร โดยมีกลวิธี หรือแนวทางการดำเนินงานอย่างไร ซึ่งขั้นตอนของการทำแผนสามารถสรุปง่าย ๆ โดยใช้หลักการทางศาสนาได้คือเรื่องของอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นการเข้าใจตามหลักความจริงว่า อะไรคือปัญหา (ทุกข์) อะไรคือต้นเหตุของปัญหา (สมุทัย) การกำหนดกลวิธีการแก้ไขปัญหา (นิโรธ) และการดำเนินการแก้ไขปัญหา (มรรค)

ในประเด็นต่อมาได้บรรยายถึงแนวคิดการทำแผน ซึ่งการทำแผนนั้นจะต้องไม่ขึ้นหิ้ง คือต้องนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงความฝัน และต้องครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยหลักการ “ร่วมคิด ร่วมทำ” นอกจากนี้องค์ประกอบอย่างหนึ่งที่สำคัญของการทำแผนคือ การที่จะต้อง “รู้เขา รู้เรา” โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์

SWOT Analysis ต้องวิเคราะห์ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนที่เป็นปัจจัยภายในของชุมชน รวมถึงการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่เกิดจากภายนอกชุมชนมาประกอบการทำแผนชุมชนด้วย

หลังจากการบรรยายของ รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณชัช ได้กำหนดประเด็นให้ผู้เข้ารับการอบรมนำไปฝึกปฏิบัติที่บ้าน โดยให้แบ่งกลุ่มความรับผิดชอบ ซึ่งสมาชิกของแต่ละกลุ่มจะร่วมกันในการ “วิเคราะห์ปัญหาของชุมชนขุนสมุทจีนเพื่อการแก้ไขปัญหาคารกัตเซาะชายฝั่ง” โดยกำหนดให้มีการจัดทำตารางการวิเคราะห์ เพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน ขอบเขตของปัญหา สาเหตุ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคาร์กัตเซาะชายฝั่งซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว ทั้งนี้โดยการแก้ไขปัญหาคาร์กัตเซาะชายฝั่งแต่ละระยะจะต้องมีการวิเคราะห์ถึง จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ด้วย

การประเมินผลการอบรม

ภายหลังจากการอบรม ได้มีการประเมินผลที่ได้จากการอบรมพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของผู้เข้ารับการอบรม (ร้อยละ 41.7) ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรชายฝั่งมาก่อน และเมื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการอบรม เช่น การอบรมช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนการจัดการและการดำเนินการจัดกิจกรรมชุมชน รวมถึงการอบรมช่วยเพิ่มแรงบันดาลใจให้ผู้เข้ารับการอบรมต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เข้ารับการอบรมให้ความเห็นอยู่ในระดับดีมากถึงดี แต่สำหรับประเด็นในเรื่องการอบรมมีความสอดคล้องกับความต้องการ พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นในระดับดีมากถึงดี มีเพียงส่วนน้อยที่เห็นว่าสอดคล้องกับความต้องการในระดับปานกลาง (ดีมาก ร้อยละ

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง
บริเวณบ้านขุนสมุทจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

45.8, ดี ร้อยละ 45.8, ปานกลาง ร้อยละ 8.3) สำหรับประเด็นที่น่าสนใจคือ เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการอบรมครั้งนี้ในประเด็นที่สามารถให้แนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง พบว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้เข้ารับการอบรมจะเห็นว่าการอบรมนี้มีส่วนช่วยทำให้เห็นแนวทางมากขึ้น แต่มีส่วนหนึ่งที่แสดงความเห็นว่า การอบรมช่วยทำให้เห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในระดับปานกลาง (ร้อยละ 4.2) และมีสัดส่วนที่ไม่สูงนัก (ร้อยละ 4.2) ที่เห็นว่าควรปรับปรุงการอบรมในประเด็นดังกล่าว

ในส่วนของหัวข้อการอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม พบว่า ส่วนใหญ่ยังต้องการความรู้ในเรื่องของการจัดทำเขื่อนแบบต่างๆ การทิ้งหินเพื่อเป็นแนวกันคลื่นในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ การปลูกป่าชายเลน และประเภทของต้นไม้ รวมถึงความรู้ในเรื่องของการจัดทำแผน การดำเนินงาน ขั้นตอนต่างๆ ของการจัดทำแผน นอกจากนี้ ชุมชนยังต้องการความรู้ในเรื่องของการฟื้นฟูและป้องกันระบบนิเวศที่มีประสิทธิภาพด้วย

การจัดทำแผนฯ

การจัดกิจกรรมการทำแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านขุนสมุทรจีน เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการต่อเนื่องจากการที่คณะผู้วิจัยได้จัดให้มีการอบรมการทำแผนและการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับคนในชุมชนได้เข้าใจถึงกระบวนการทำแผน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการดำเนินงานการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรด้วยวิธี Adaptive Management เพื่อให้ชุมชนได้นำการอบรมที่ได้มาร่วมกันจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

สำหรับขั้นตอนกิจกรรมเพื่อการร่างแผนชุมชน ได้มีการแบ่งกลุ่มสมาชิกชุมชนที่อาสามาเป็นคณะทำงานร่างแผนออกเป็น 5 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มผู้ใหญ่ 4 กลุ่ม และกลุ่มเยาวชน 1 กลุ่ม มานำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและร่วมกันจัดทำร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีการแบ่งการนำเสนอให้ที่ประชุมออกเป็น 2 ระยะ คือระยะแรกเป็นการนำเสนอผลจากกลุ่มผู้ใหญ่ทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อผนวกเป็นร่างแผนฯรวมของทั้ง 4 กลุ่ม ในระยะที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มเยาวชน ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาการครอบงำทางความคิดจากกลุ่มผู้ใหญ่ จึงต้องมีการแยกเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มเยาวชนออกจากกลุ่มผู้ใหญ่ จากนั้นจึงนำผลที่ได้ทั้งของกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ใหญ่มาผนวกเข้าด้วยกันเป็นร่างแผนดำเนินงานการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านขุนสมุทรจีน

ด้วยแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น การจัดกิจกรรมเพื่อการร่างแผนฯ จึงจัดขึ้นทั้งหมด 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 2-3 ตุลาคม 2553 ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร เป็นการจัดทำแผนฯโดยกลุ่มผู้ใหญ่ จำนวนทั้งสิ้น 17 คน โดยนำความรู้ที่ได้รับการอบรมที่จัดขึ้นที่จังหวัดเพชรบุรีมาจัดทำร่างแผนฯ

ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 16-17 ตุลาคม 2553 ณ ค่ายริมขอบฟ้า เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการนัดหมายให้คณะทำงานกลุ่ม “กลุ่มเยาวชน” รวมจำนวน 20 คนนำเสนอผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาของชุมชนและแนวทางการวางแผนเพื่อการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เพื่อผนวกผลที่ได้จากการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ของกลุ่มวัยรุ่นไว้ในร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ “กลุ่มผู้ใหญ่” ได้ร่วมกันร่างแผนฯ ขึ้น

กิจกรรมการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาคารกัฒเตชะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านชุมชนสมุทรจีนเป็นการนำความรู้ที่สมาชิกชุมชนได้รับจากการฝึกอบรมการตรวจติดตามและประเมินผล รวมทั้งการฝึกอบรมการจัดทำแผนฯ มาดำเนินการจัดทำร่างการแก้ไขปัญหาคารกัฒเตชะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิธี Adaptive Management โดยชุมชน ทั้งนี้โดยเริ่มต้นจากกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนด้วยการกำหนดประเด็นให้ผู้เข้ารับการอบรมหรือคณะทำงานร่างแผนฯ ทั้ง 5 กลุ่มกลับไปร่วมกันคิด “วิเคราะห์ปัญหาของชุมชนชุมชนสมุทรจีนเพื่อการแก้ไขปัญหาคารกัฒเตชะชายฝั่ง” โดยกำหนดให้มีการจัดทำตารางการวิเคราะห์เพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน ขอบเขตของปัญหา สาเหตุ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคึ่งแบ่งออกเป็นระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว โดยที่แนวทางการแก้ไขปัญหาคึ่งในแต่ละระยะจะวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis มีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส โดยคณะทำงานร่างแผนฯ จะวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน และเมื่อกำหนดประเด็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนแล้ว คณะทำงานร่างแผนฯ ได้ร่วมกันออกแบบวิธีการที่เหมาะสมที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาคึ่ง ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมของชุมชน การตรวจติดตาม กำกับ ดูแล และประเมินผลกิจกรรมหรือการดำเนินงานโครงการในชุมชน โดยคนในชุมชนอย่างแท้จริง

การจัดทำร่างแผนการแก้ไขปัญหาคารกัฒเตชะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านชุมชนสมุทรจีนทั้ง 2 ครั้ง มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

3.2.1 การจัดทำแผนการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาคารกัฒเตชะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรด้วยวิธี Adaptive Management ครั้งที่ 1

การจัดทำแผนฯ ครั้งที่ 1 เป็นการจัดทำร่างแผนฯ โดยกลุ่มผู้ใหญ่ ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 2-3 ตุลาคม 2553 มีคณะทำงานร่างแผนฯ ในกลุ่มผู้ใหญ่วางรวมทั้งสิ้น 17 คน ทั้งนี้โดยกิจกรรมการจัดทำแผนฯ เริ่มจากคุณศิริวรรณ ศิริบุญ และ จ.อ. อนันต์ พันธุ์บ้านแหลม ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร อธิบายและทบทวนองค์ความรู้ในการจัดทำแผนฯ ที่ชาวชุมชนได้เข้าอบรมก่อนหน้านี้ โดยเริ่มทบทวนถึงวิธีการจัดทำแผนฯ และการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของหมู่บ้าน ขอบเขตของปัญหา สาเหตุ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาลงในตาราง ซึ่งคณะทำงานร่างแผนฯ ทุกกลุ่มได้จัดทำและส่งให้ทีมนักวิจัยมาก่อนแล้ว นอกจากนี้ วิทยากรทั้ง 2 ท่านยังได้อธิบายเพิ่มเติมถึงสิ่งที่จะต้องมีในแผน อันได้แก่ ประเภทของปัญหาที่ชุมชนประสบ ขอบเขตของปัญหานั้นๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดกิจกรรม ประเด็นถัดมาคือ การวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา เพื่อหาวิธีการ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาคึ่งที่เกิดขึ้น โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาคึ่งออกเป็นระยะ 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาคึ่งตามเงื่อนไขของเวลา เมื่อพบปัญหาแล้ว หากชุมชนพิจารณาแล้วพบว่าปัญหาคึ่งเหล่านั้นเกินกำลังหรือเกินขีดความสามารถที่ชุมชนจะดำเนินการแก้ไขปัญหาคึ่งได้เอง ก็จะมีการจัดการด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือหรือพึ่งพาหน่วยงานในระดับท้องถิ่น หากปัญหาคึ่งบางประการอยู่ในระดับที่เกินศักยภาพของหน่วยงานในท้องถิ่น ชุมชนอาจจะต้องร่วมกันผลักดันแผนดังกล่าวไปถึงระดับจังหวัด ซึ่งก็คือแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ

หลังจากการทบทวนองค์ความรู้ในการจัดทำแผนฯ ได้เชิญตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนชุมชนสมุทรจีนเพื่อการแก้ไขปัญหาคารกัฒเตชะชายฝั่งตามมุมมองของแต่ละกลุ่ม โดยประเด็นที่นำเสนอประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหา ขอบเขตของปัญหา สาเหตุ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาคึ่ง รวมถึงการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ในการแก้ไขปัญหาคารกัฒเตชะชายฝั่ง หลังจากที่ทุกกลุ่มได้นำเสนอประเด็นต่างๆที่กำหนดแล้ว ทุกกลุ่มได้หารือร่วมกันเพื่อนำข้อมูลมาสรุปลงตาราง เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดย

ตัดประเด็นที่เหมือนกัน และเสริมประเด็นที่เกิดจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มจนได้ความชัดเจนที่ทุกกลุ่มเห็นชอบร่วมกัน ถึงสภาพปัญหา ขอบเขตของปัญหา สาเหตุ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา ทั้ง 3 ระยะ โดยอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis จากนั้น ทางทีมวิจัยได้จัดทำตารางเพื่อให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดถึงการกำหนดตัวชี้วัด เป้าหมาย ตลอดจนระยะเวลาดำเนินการของการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบงบประมาณ และระยะเวลาการดำเนินงาน มาเสนอเป็นภาพรวมของแผนการแก้ไขปัญหาชุมชน และพิจารณากลไกที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการใช้แผนฯ ร่วมกัน จากนั้นได้ตอบข้อซักถาม สรุปผล และปิดการประชุมการจัดทำแผนฯ โดยแผนฯที่จะนำไปผนวกกับแผนฯ ของกลุ่มเยาวชนในการจัดทำแผนฯ ครั้งที่ 2 ณ ค่ายริมขอบฟ้า เมืองโบราณ ตำบลบางปูใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างวันที่ 16-17 ตุลาคม 2553

การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อการจัดทำแผนฯ ครั้งที่ 1

การจัดทำแผนการดำเนินงานการแก้ไขการกีดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรด้วยวิธี Adaptive Management ครั้งที่ 1 วันที่ 2-3 ตุลาคม 2553 ณ ห้องปทุมวัน โรงแรมเอเชีย ครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 17 คน ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมจัดทำแผนฯ ดังสถิติที่นำเสนอในตารางที่ 6.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป พบว่ามากกว่า 2 ใน 3 (ร้อยละ 70.8) เป็นเพศชาย และครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.9) ของผู้เข้าร่วมจัดทำแผนฯ มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ส่วนอีกประมาณ 1 ใน 4 (ร้อยละ 23.5) มีอายุระหว่าง 21-29 ปี ซึ่งถือว่ากลุ่มผู้เข้าร่วมจัดทำแผนฯ เป็นกลุ่มวัยแรงงานของชุมชนที่จะสามารถขับเคลื่อนหรือพัฒนาแผนฯของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง สำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี และกลุ่มคนที่อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 11.8

อาชีพหลักของผู้เข้าร่วมจัดทำแผนการแก้ไขปัญหการกีดเซาะชายฝั่งบ้านขุนสมุทรจีน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงกิจการของตนเองหรือครอบครัวและรับจ้างทั่วไปเป็นหลัก (ร้อยละ 35.3 และร้อยละ 29.4 ตามลำดับ) อาชีพลำดับรองลงมา คือ อาชีพเพาะเลี้ยงชายฝั่งโดยเป็นกิจการของตนเองหรือครอบครัว (ร้อยละ 11.8) สำหรับอาชีพอื่นมีสัดส่วนไม่มาก (ร้อยละ 5.9) เช่น อาชีพรับจ้างทำประมง อบต. ลูกจ้างของรัฐ และ แม่บ้านหรือไม่ได้ทำงาน เป็นต้น

เมื่อสอบถามอาชีพรองของคณะทำงานร่างแผนฯ พบว่า ส่วนใหญ่ ไม่มีอาชีพรอง (ร้อยละ 58.8) แต่สำหรับผู้ที่ไม่มีอาชีพรอง พบว่า ประมาณ 1 ใน 3 ประกอบอาชีพรับจ้างทำประมง ส่วนที่เหลือประกอบอาชีพประมงกิจการของตนเองหรือครอบครัว และรับจ้างทั่วไปในสัดส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 5.9

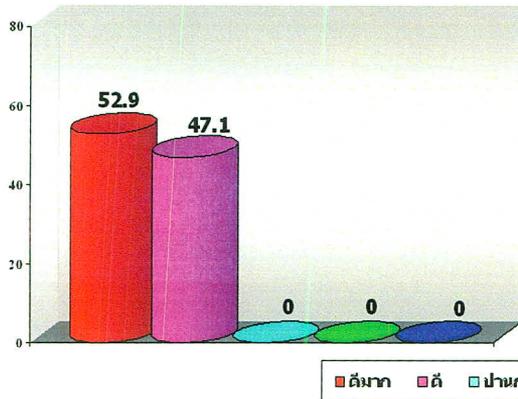
สิ่งที่น่าสนใจคือ คณะที่มาทำงานจัดทำแผนฯ ทุกคนเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม โดยเกือบร้อยละ 90 ของคณะทำงานร่างแผนเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่ง ในขณะที่ผู้ร่วมจัดทำแผนฯที่เหลืออีกร้อยละ 10 เป็นสมาชิกกลุ่มประมง และกลุ่มออมทรัพย์

สำหรับการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหการกีดเซาะชายฝั่งนั้น มีคณะทำงานจัดทำแผนเพียงร้อยละ 11.8 เท่านั้นที่เคยจัดทำแผนการแก้ไขปัญหการกีดเซาะชายฝั่งมาก่อน โดยแผนที่เคยไปร่วมจัดทำคือ แผนการกีดเซาะชายฝั่งและแผนประโยชน์ของเขื่อน

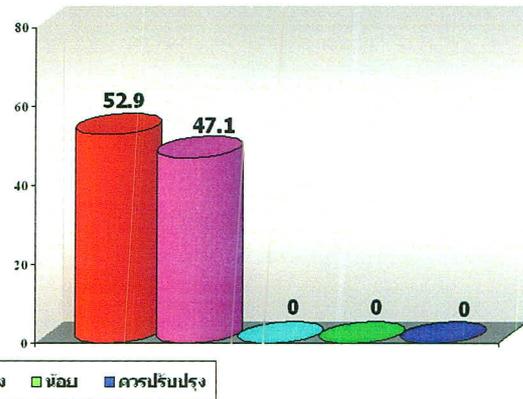
ในส่วนของการคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมเพื่อทำแผนการแก้ไขปัญหการกีดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในภาพรวมนั้น (ตารางที่ 6.2) พบว่า การประสานงานก่อนเข้าร่วมการจัดทำแผนและการเตรียมงานและความพร้อมของการจัดทำแผน อยู่ในระดับดีมาก ถึงดี

การประสานงานก่อนเข้าร่วมจัดทำแผน

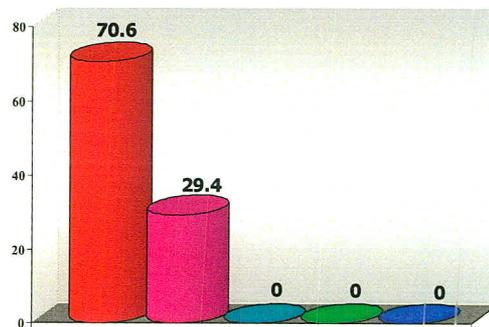

การเตรียมงานและความพร้อม

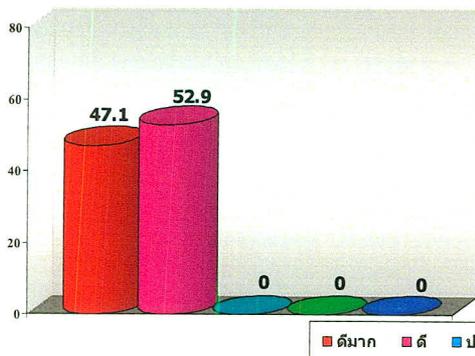

สำหรับเรื่องความพร้อมของวิทยากรในการทบทวนความรู้ในการจัดทำแผน กว่า 2 ใน 3 มีความเห็นว่าวิทยากรมีความพร้อมในระดับดีมาก ส่วนอีก 1 ใน 3 ให้ความเห็นว่าวิทยากรมีความพร้อมในระดับที่ดี ส่วนเรื่องของความชัดเจนของสื่อประกอบการบรรยาย และความน่าสนใจของสื่อประกอบการบรรยาย พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของคณะทำงานจัดทำแผน ให้ความเห็นว่า สื่อประกอบการบรรยายมีความชัดเจนดีมาก ส่วนอีกครึ่งหนึ่ง ให้ความเห็นว่าสื่อประกอบการบรรยายมีความชัดเจนดี สำหรับประเด็นเรื่องของความน่าสนใจของสื่อประกอบการบรรยาย พบว่า เกือบร้อยละ 95 ให้ความเห็นว่าสื่อประกอบการบรรยายมีความน่าสนใจดีมากถึงดี ในขณะที่มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 5.9) คิดว่าสื่อประกอบการบรรยายน่าสนใจเพียงระดับปานกลางเท่านั้น

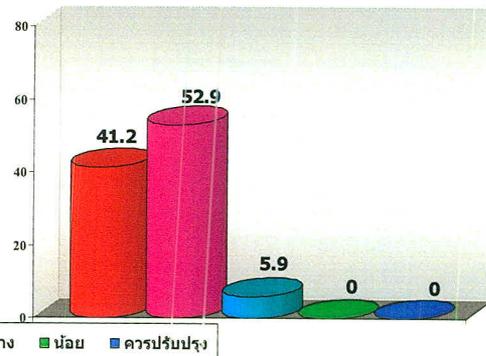
ความพร้อมของวิทยากร

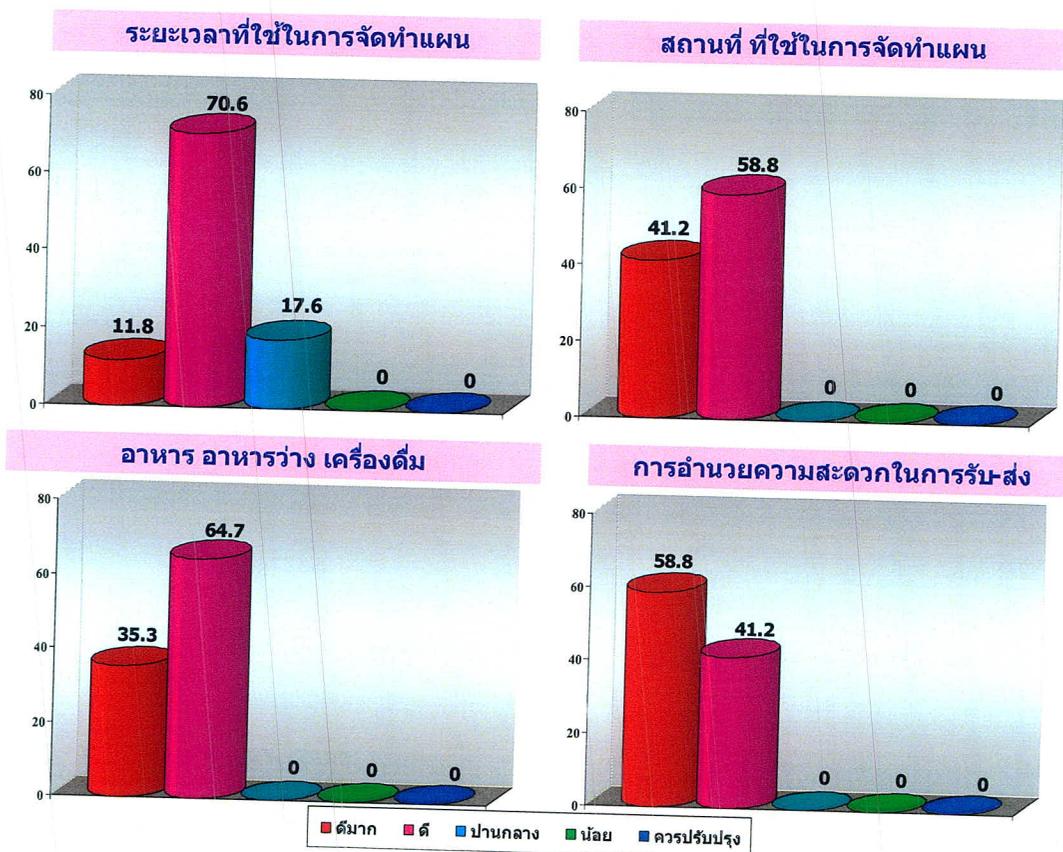
ความชัดเจนของสื่อประกอบการบรรยาย

ความน่าสนใจของสื่อประกอบการบรรยาย

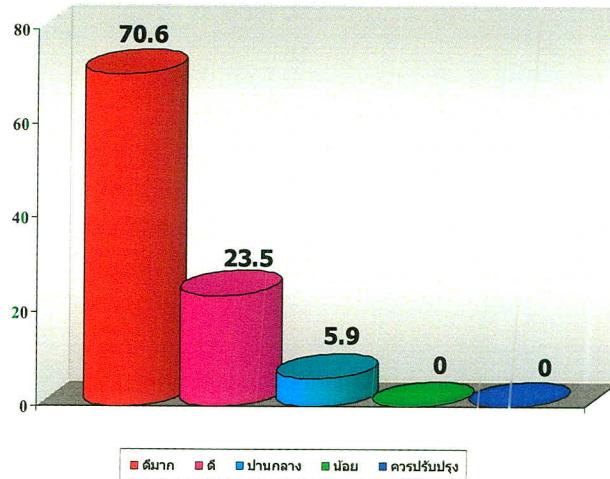
การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของคณะทำงานร่างแผน และความคิดเห็นที่มีต่อระยะเวลาของการจัดทำแผน พบว่ามีเพียงร้อยละ 11.8 เท่านั้น ที่คิดว่าระยะเวลาของการจัดทำแผน 2 วันนี้เหมาะสมดีมาก ในขณะที่เกือบ 2 ใน 3 ให้ความเห็นว่าระยะเวลาที่ใช้เหมาะสมดี ในขณะที่ เกือบ 1 ใน 5 (ร้อยละ 17.6) เห็นว่าระยะเวลาเหมาะสมเพียงระดับปานกลางเท่านั้น เพราะเมื่อเจาะลึกลงไปถึงกลุ่มนี้ จะพบว่าคณะทำงานจัดทำแผน ต้องการให้มีระยะเวลาการดำเนินงานที่นานกว่านี้ แต่เนื่องจากติดปัญหาที่คณะทำงานบางคนมีภาระที่ไม่สามารถร่วมการจัดทำแผน ในระยะเวลานานๆ ทำให้เป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถขยายเวลาการดำเนินงานให้นานกว่านี้ได้ ในส่วนของสถานที่ที่ใช้ในการจัดทำแผน รวมถึงอาหารว่าง อาหาร เครื่องดื่ม และการอำนวยความสะดวกในการรับส่ง พบว่าคณะทำงานร่างแผนให้ความพึงพอใจในระดับที่ดีถึงดีมากไม่แตกต่างกันนัก

สำหรับประเด็นในเรื่องการจัดทำแผน ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง หรือไม่นั้น พบว่า ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 คิดว่าการจัดทำแผนในครั้งนี้จะสร้างแรงบันดาลใจให้ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับดีมากถึงระดับดี จะมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 5.9) ที่ให้ความเห็นว่า การจัดทำแผน ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับปานกลางเท่านั้น

การจัดทำแผนช่วยเพิ่มแรงบันดาลใจให้อัยกมีส่วนร่วม
ในการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง

สำหรับข้อเสนอแนะ หรือความเห็นเพิ่มเติมจากการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่งครั้งนี้ พบว่า คณะจัดทำแผนฯ ต้องการให้มีกิจกรรมในลักษณะนี้อีก เพื่อที่จะได้เรียนรู้และเข้าใจในการทำแผนฯ มากขึ้น และบางส่วนยังให้ความคิดเห็นว่าการจัดทำแผนฯ ครั้งนี้ดีแล้ว แต่ควรที่จะมีการปรับปรุงและแก้ไขแผนฯ อย่าง ต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังให้ความเห็นว่าต้องการให้ประสบความสำเร็จโดยเร็วที่สุด และขอขอบคุณทีมงานจุฬายที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี

ตารางที่ 6.1 ลักษณะส่วนบุคคลของคณะทำงานร่างแผนฯ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการจัดทำแผนแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิธี Adaptive Management ครั้งที่ 1 วันที่ 2-3 ตุลาคม 2553 ณ ห้องปทุมวัน โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

ลักษณะส่วนบุคคลของคณะทำงานร่างแผนฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	12	70.6
หญิง	5	29.4
รวม	17	100.0
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	2	11.8
21-29 ปี	4	23.5
30-39 ปี	9	52.9
ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป	2	11.8
รวม	17	100.0

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลของคณะทำงานร่างแผนฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ประมงกิจการของตนเองหรือครอบครัว	6	35.3
รับจ้างทำประมง	1	5.9
เพาะเลี้ยงกิจการของตนเองหรือครอบครัว	2	11.8
รับจ้างทั่วไป	5	29.4
อบต.	1	5.9
ลูกจ้างของรัฐ	1	5.9
แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	1	5.9
รวม	17	100.0
อาชีพรอง		
กำลังเรียน/ไม่มีอาชีพเสริม	10	58.8
ประมงกิจการของตนเองหรือครอบครัว	1	5.9
รับจ้างทำประมง	5	29.4
รับจ้างทั่วไป	1	5.9
รวม	17	100.0
การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม		
ไม่เป็น	0	0.0
เป็นสมาชิก	17	100.0
รวม	17	100.0
อัตราส่วนร้อยละของการเป็นกลุ่มสมาชิก		
กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่ง	16	88.9
กลุ่มออมทรัพย์	1	5.6
กลุ่มประมง	1	5.6
รวม	18	100.0
การจัดทำแผนการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่ง		
ไม่เคย	15	88.2
เคยทำแผน	2	11.8
รวม	17	100.0
อัตราส่วนร้อยละของการเคยทำแผน		
แผนการกัดเซาะชายฝั่ง	1	50.0
แผนประโยชน์ของเขื่อน	1	50.0
รวม	2	100.0

ตารางที่ 6.2 ความคิดเห็นของคณะทำงานร่างแผนฯ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิธี Adaptive Management ครั้งที่ 1 วันที่ 1-3 ตุลาคม 2553 ณ ห้องปทุมวัน โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

ประเด็น	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	ควรปรับปรุง
1. การประสานงานก่อนเข้าร่วมการจัดทำแผน	52.9	47.1	0.0	0.0	0.0
2. การเตรียมงาน ความพร้อมของการจัดทำแผน	52.9	47.1	0.0	0.0	0.0
3. ความพร้อมของวิทยากรในการทบทวนความรู้	70.6	29.4	0.0	0.0	0.0
4. ความชัดเจนของสื่อประกอบการบรรยาย	47.1	52.9	0.0	0.0	0.0
5. ความน่าสนใจของสื่อประกอบการบรรยาย	41.2	52.9	5.9	0.0	0.0
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทำแผน	11.8	70.6	17.6	0.0	0.0
7. สถานที่ ที่ใช้ในการจัดทำแผน	41.2	58.8	0.0	0.0	0.0
8. อาหาร อาหารว่าง เครื่องดื่ม	35.3	64.7	0.0	0.0	0.0
9. การอำนวยความสะดวกในการรับส่ง	58.8	41.2	0.0	0.0	0.0
10. การจัดทำแผนช่วยเพิ่มแรงบันดาลใจให้อยากมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง	70.6	23.5	5.9	0.0	0.0

ความเห็นเพิ่มเติม

- อยากให้มีโอกาสอีกสักครั้งเพื่อที่จะได้เรียนรู้และเข้าใจในการทำแผน
- ดี ควรมีการต่อเติมแผนอย่างต่อเนื่อง
- อยากให้ประสบความสำเร็จโดยเร็วที่สุดและขอขอบคุณทีมงานจุฬาฯ ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี

3.2.2 การจัดทำแผนการดำเนินงานการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิธี

Adaptive Management ครั้งที่ 2

การจัดทำแผนการดำเนินงานการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรด้วยวิธี Adaptive Management ครั้งที่ 2 จัดขึ้นที่ค่ายริมขอบฟ้า เมืองโบราณ ตำบลบางปูใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างวันที่ 16-17 ตุลาคม 2553 โดยให้ “กลุ่มเยาวชน” ที่ผ่านการฝึกอบรมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการดำเนินงานการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรด้วยวิธี Adaptive Management ที่โรงแรมโกลเด้นบีช ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ไปแล้ว ได้นำข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ “ปัญหาของชุมชนนุสมุทรจีนเพื่อการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง” มาผนวกเข้ากับแผนการจัดการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ของกลุ่มผู้ใหญ่ที่ได้จัดทำเสร็จไปแล้วระหว่างวันที่ 2 – 3 ตุลาคม 2553 ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นร่างแผนดำเนินงานการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรของชุมชนนุสมุทรจีน ที่จัดทำขึ้นโดยกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มเยาวชน

เนื่องจากการจัดทำแผนครั้งนี้เป็นแผนรวมของชุมชน จึงเปิดโอกาสให้ชาวชุมชนทั้งกลุ่มเยาวชนทั้งที่เข้าร่วมอบรมและเป็นแกนหลักของกลุ่มเยาวชน 6 คน กับเยาวชนที่ไม่ได้ร่วมอบรมแต่มีความสนใจเข้าร่วมการจัดทำแผนครั้งนี้ สามารถเข้าร่วมได้โดยไม่จำกัดจำนวน รวมทั้งกลุ่มของผู้ใหญ่ที่ได้ผ่านการจัดทำแผนในครั้งแรกเข้าร่วมด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การจัดทำร่างแผนฯรวมในครั้งนี้ นายอุตร บุญช่วยแล้ว ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า ก็ได้เข้าร่วมให้ข้อคิดเห็นด้วย โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน

การจัดกิจกรรมการร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านขุนสมุทรจีน ครั้งที่ 2 เริ่มต้นโดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มเยาวชน เพื่อให้ที่ประชุมรับทราบถึงปัญหาของชุมชนขุนสมุทรจีนและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่กลุ่มเยาวชนร่วมกันวิเคราะห์ หลังจากนั้น ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาประเด็นที่กลุ่มเยาวชนได้วิเคราะห์ว่ามีประเด็นใดที่สอดคล้องกับร่างแผนฯที่นำเสนอโดยคณะทำงานร่างแผน “กลุ่มผู้ใหญ่” และมีประเด็นใดที่แตกต่างและควรเพิ่มเติมเข้าไปในแผนฯของกลุ่มผู้ใหญ่ ซึ่งผลที่ได้คือการได้ร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ใหญ่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ นอกจากนี้ ยังได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นในแต่ละประเด็นถึงตัวชี้วัด เป้าหมาย และระยะเวลาการดำเนินการของแผน เพื่อเป็นข้อตกลงร่วมกันของคณะทำงานร่างแผนฯ เพื่อการนำแผนไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในชุมชน

เมื่อร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ บ้านขุนสมุทรจีนได้ถูกยกร่างขึ้นเป็นครั้งแรก โดยคณะทำงานร่างแผนฯ ทั้งกลุ่มผู้ใหญ่กับกลุ่มเยาวชน กิจกรรมที่ตามมาในการประชุมคือ คณะจัดทำร่างแผนฯ ทั้งกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มเยาวชนได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการที่จะนำแผนไปใช้ ที่ประชุมคณะทำงานร่างแผนฯ ต่างแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รวมทั้งตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าก็ได้ร่วมให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้จริง หลังจากได้ข้อตกลงร่วมกันแล้ว มีการปรับแก้และจัดทำเป็นร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของบ้านขุนสมุทรจีน (ฉบับสมบูรณ์) ขึ้น ซึ่งร่างแผนฯ ดังกล่าวเป็นร่างแผนการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่เกิดจากการร่วมคิดร่วมทำโดยคนในชุมชนอย่างแท้จริง

ผลที่ได้จากการจัดทำแผน

การจัดทำร่างแผนการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่งบ้านชุมชนสมุทรจีนดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบ ทั้งนี้โดยการจัดทำร่างแผนดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการจัดการฝึกอบรม ดังนั้น ผู้เข้าร่วมในการจัดทำแผนจึงได้รับความรู้ทั้งในเชิงทฤษฎีและองค์ความรู้ไปพร้อม ๆ กับการฝึกภาคปฏิบัติ ถึงแม้ในทางทฤษฎี การจัดทำแผนจะมีขั้นตอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลวิธี แต่ในการอบรมและการฝึกปฏิบัติทำแผน ของชุมชนสมุทรจีน วิทยากรและทีมงานจะหลีกเลี่ยงที่จะใช้ศัพท์เหล่านี้ เพราะเป็นศัพท์ทางเทคนิคและศัพท์วิชาการที่มีความเป็นนามธรรมและยากแก่การทำความเข้าใจ ดังนั้น การสื่อสารกับชุมชนจึงใช้ศัพท์ง่าย ๆ ที่เป็นภาษาพูด หรือที่ชุมชนเรียกว่า “ภาษาชาวบ้าน” โดยแปลงศัพท์เทคนิคต่างๆ เหล่านี้ ดังนี้

ศัพท์เทคนิค	ภาษาชาวบ้าน
วิสัยทัศน์	ความฝันของชุมชน ฝันอยากให้ชุมชนเป็นอย่างไร
พันธกิจ	จะทำอะไร
เป้าประสงค์	ทำเพื่ออะไร
กลวิธี	ทำอย่างไร ใช้วิธีอะไร

เมื่อกระบวนการสื่อสารระหว่างวิทยากรและชุมชนสามารถสร้างความเข้าใจในรูปของ “การพูดภาษาเดียวกัน” ได้แล้ว การดำเนินงานจัดทำแผนการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่ง จึงเริ่มจากการให้ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนสมุทรจีนเพื่อการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่ง โดยมีประเด็นที่ตั้งเป็นโจทย์ไว้ดังนี้

1. สภาพปัญหาของหมู่บ้าน
2. ขอบเขตของปัญหา
3. สาเหตุของปัญหา
4. แนวทางแก้ไข ซึ่งกำหนดไว้ 3 ระยะคือ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

เนื่องจากสมาชิกชุมชนสมุทรจีนอาสาเข้าร่วมในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่งจำนวนมาก ดังนั้น การดำเนินงานจึงได้แบ่งกลุ่มผู้จัดทำร่างแผนออกเป็น “กลุ่มผู้ใหญ่” จำนวน 4 กลุ่ม และ “กลุ่มเยาวชน” จำนวน 1 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ข้างต้น และแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวคิดของกลุ่มตน โดยผู้เข้าร่วมจัดทำแผนทุกคนร่วมกันอภิปราย ให้ข้อคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาจากทุกกลุ่มพบว่าถึงแม้จะมีประเด็นหลากหลาย แต่เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปแล้วพบว่าประเด็นต่างๆ เป็นประเด็นปลีกย่อยซึ่งสามารถนำมาจัดกลุ่มและจำแนกประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขในภาพรวมได้ ทั้งนี้โดยพบว่าประเด็นปัญหาบางประเด็นสามารถใช้มาตรการเดียวกันในการแก้ไขปัญหาได้

หลังจากที่มีการนำเสนอผลและอภิปรายร่วมกันทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ใหญ่หรือกลุ่มเยาวชน ผลจากการอภิปรายได้ข้อสรุปเกี่ยวกับประเด็นปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยสรุป ดังนี้ นำเสนอไว้ในตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหาของชุมชนชนบทสมุทรจีน

ที่	ประเด็นปัญหา	สาเหตุของปัญหา
1	ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง	1. คลื่นลมแรง 2. ป่าชายเลนลดลง 3. ไม่มีเขื่อนกันการกัดเซาะ 4. การเพิ่มของระดับน้ำทะเล 5. การใช้เรือคราดหอยจากนอกหมู่บ้าน
2	ปัญหาการขาดความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง	1. การกัดเซาะชายฝั่ง 2. ป่าชายเลนลดลง 3. การทำประมงที่ผิดวิธีหรือผิดกฎหมาย 4. นายทุนกว้านซื้อที่ ทำให้ที่ทำกินลดลง 5. น้ำเสียตามฤดูกาล
3	การคมนาคมไม่สะดวก	1. การก่อสร้างสะพานเชื่อมทางจากภายนอกชุมชนเข้ามายังหมู่บ้านยังไม่แล้วเสร็จ 2. ทางเดินในหมู่บ้านไม่สะดวก มีปัญหาน้ำทะเลกัดเซาะ น้ำท่วมทางเดินเป็นดินโคลนเมื่อฝนตก

นอกจากวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาแล้ว คณะทำงาน (ร่าง) แผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งบ้านชนบทสมุทรจีนได้ระดมความคิดเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 9 มาตรการ ดังที่นำเสนอในตารางที่ 6.4 โดยบางมาตรการสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้หลายปัญหาพร้อม ๆ กัน ในเวลาเดียวกัน ดังปรากฏในตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.4 การกำหนดมาตรการเพื่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนชนบทสมุทรจีน

มาตรการที่	ชื่อมาตรการ
1	การสร้างเขื่อนสลายกำลังคลื่น
2	การทิ้งหินเพื่อให้เกิดตะกอน
3	การปลูกป่าชายเลน
4	การประสานงานกับ อบต. เพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาเส้นทางคมนาคม
5	การตั้งและดำเนินงานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่งบ้านชนบทสมุทรจีน
6	การยกเลิกกรรมสิทธิ์พื้นที่น้ำท่วมและการทำโนนตชุมชน
7	การแก้ปัญหาน้ำเสีย
8	การผลักดันการบังคับใช้กฎหมายตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
9	การผลักดันให้มีประกาศของจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 6.5 สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหา และมาตรการในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

ที่	ประเด็นปัญหา	มาตรการ								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง	✓	✓	✓						
2	ปัญหาการขาดความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
3	การคมนาคมไม่สะดวก				✓					

หมายเหตุ: เครื่องหมาย ✓ หมายถึงมีการใช้มาตรการนั้นในการแก้ไขปัญหาหมายเลข 1 ถึง 9 คือ ลำดับที่ของมาตรการ ซึ่งมี 9 มาตรการดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 6.4

เพื่อให้วางแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านชุมชนสมุทรจีนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง คณะทำงาน ร่างแผนฯได้กำหนดให้แต่ละมาตรการมีกิจกรรม ผู้รับผิดชอบกิจกรรมงบประมาณและแหล่งงบประมาณ สำหรับแต่ละกิจกรรม รวมทั้งกำหนดเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลาไว้อย่างชัดเจน โดยเป้าหมายมี 3 ระยะ คือ ระยะสั้นใช้เวลา 2 ปี (พ.ศ.2554-2555) ระยะกลางใช้เวลา 3 ปี (พ.ศ. 2556-2558) และระยะยาวใช้เวลา 5 ปี (พ.ศ.2559-2563) ทั้งนี้โดยแต่ละมาตรการมีจำนวนกิจกรรมดังปรากฏในตารางที่ 6.6

ตารางที่ 6.6 จำนวนกิจกรรมจำแนกตามมาตรการ

ที่	ชื่อมาตรการ	จำนวนกิจกรรม
1	การสร้างเขื่อนสลายกำลังคลื่น	3
2	การทิ้งหินเพื่อให้เกิดตะกอน	3
3	การปลูกป่าชายเลน	10
4	การประสานงานกับ อบต. เพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาเส้นทางคมนาคม	2
5	การตั้งและดำเนินงานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่งบ้านชุมชนสมุทรจีน	5
6	การยกเลิกกรรมสิทธิ์พื้นที่น้ำท่วมและการทำโฉนดชุมชน	1
7	การแก้ปัญหาน้ำเสีย	3
8	การผลักดันการบังคับใช้กฎหมายตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	2
9	การผลักดันให้มีประกาศของจังหวัดสมุทรปราการ	3

การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อการจัดทำแผนฯ ครั้งที่ 2

การจัดทำร่างแผนการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านขุนสมุทรจีน ด้วยวิธี Adaptive Management ครั้งที่ 2 วันที่ 16-17 ตุลาคม 2553 ณ ค่ายริมขอบฟ้า เมืองโบราณ ตำบลบางปู มีคณะทำงานร่างแผนฯ เข้าร่วมจัดทำแผนทั้งสิ้น 40 คน การประเมินความเห็นของคณะทำงานร่างแผนฯ ที่เข้าร่วมประชุมมีผู้ตอบแบบประเมินรวมทั้งสิ้น จำนวน 33 คน ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของคณะทำงานร่างแผนฯ ที่ร่วมประชุม ดังสถิติที่น่าสนใจในตารางที่ 6.7 พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของคณะทำงานร่างแผนฯ ที่เข้าร่วมประชุม (ร้อยละ 63.6) เป็นเพศชาย เนื่องจากการทำแผนรวมในครั้งนี้ เป็นการทำให้เน้นกลุ่มเยาวชน เพื่อจะมาผนวกเข้ากับแผนของกลุ่มผู้ใหญ่ที่ได้จัดทำไปก่อนหน้านี้ ทำให้จำนวนครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45.5) ของผู้เข้าร่วมประชุมมีอายุน้อยกว่า 20 ปี ในขณะที่ 1 ใน 4 เป็นวัยกลางคนที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี อีกประมาณ 1 ใน 5 อายุระหว่าง 21-29 ปี ส่วนที่อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 12.1 เท่านั้น จึงพบว่า อาชีพหลักของคณะทำงานร่างแผนฯ ที่มาร่วมประชุม ประมาณครึ่งหนึ่งยังอยู่ระหว่างกำลังเรียน ในขณะที่อาชีพหลักที่เหลือมีสัดส่วนไม่ต่างกันมากนัก เช่น อาชีพรับจ้าง ประมง อาชีพประมง หรือเพาะเลี้ยงที่เป็นกิจการของตนเองหรือครอบครัว และอาชีพรับจ้างทั่วไป

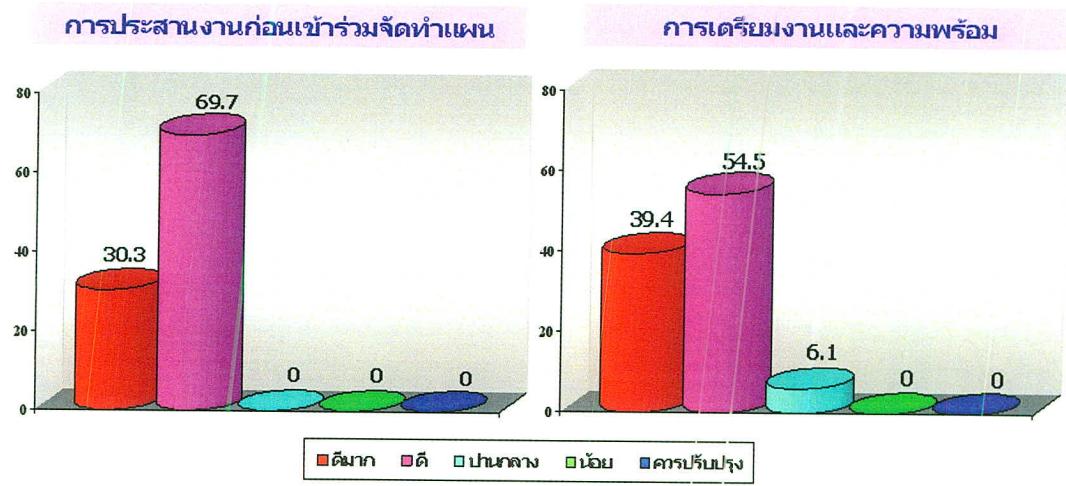
เมื่อสอบถามอาชีพรองของคณะทำงานร่างแผนฯ พบว่า ส่วนใหญ่ กำลังเรียนหรือไม่มีอาชีพรอง (ร้อยละ 78.8) แต่สำหรับคนที่มีอาชีพรอง พบว่าอาชีพรองที่ทำเป็นอาชีพประมงที่เป็นกิจการของตนเองหรือครอบครัว และอาชีพรับจ้างประมงมีมากกว่าอาชีพอื่น

สำหรับประเด็นเรื่องการเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.8) เป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.9) เป็นสมาชิกของ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่ง นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มที่แตกต่างออกไปจากคณะทำงานร่างแผนฯ ครั้งที่ 1 คือ กลุ่มเยาวชนคนสร้างเขื่อน (ร้อยละ 23.1) ซึ่งกลุ่มนี้น่าจะเป็นกลุ่มที่เลือกเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่ในชุมชนทำให้กลุ่มจัดทำแผนชุดแรก ที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ไม่มีใครได้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเลย สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มที่เหลือก็มีเพียงกลุ่มประมง และกลุ่มออมทรัพย์ เท่านั้น

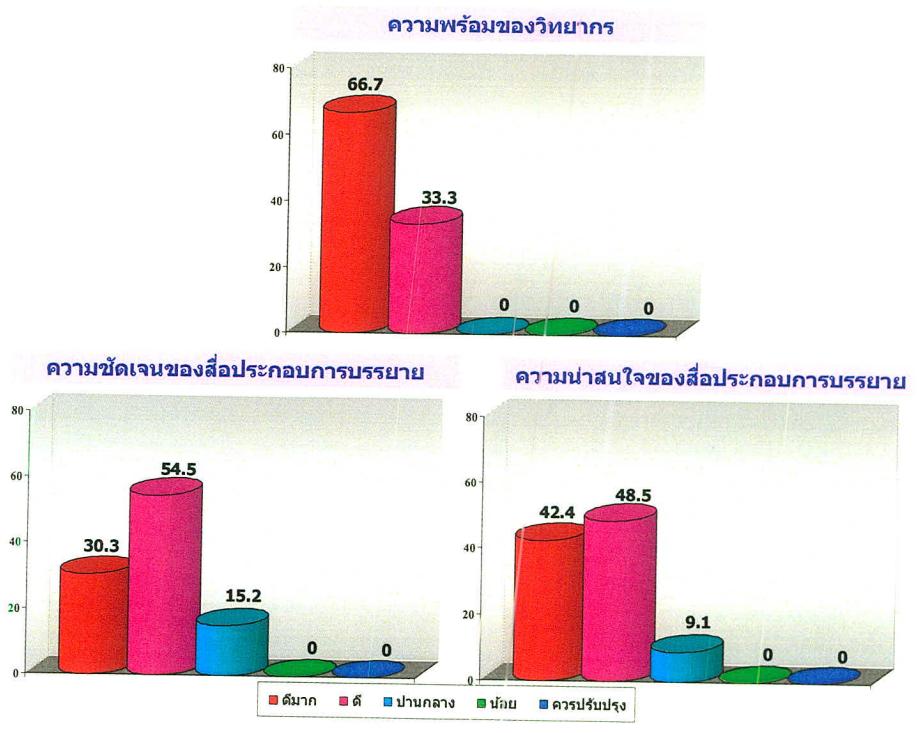
ในเรื่องการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่งนั้น มีคณะทำงานร่างแผนฯ ถึงร้อยละ 42.4 ที่รายงานว่าจะจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่งมาก่อน ซึ่งแตกต่างจากการรายงานการจัดทำแผนฯ ที่จัดครั้งแรก ซึ่งมีเพียงร้อยละ 11 เท่านั้นที่รายงานว่าจะจัดทำแผนฯ มาก่อน ทำให้คาดว่า กลุ่มที่รายงานว่าจะจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่งมาก่อน น่าจะเป็นการเคยมาร่วมจัดทำแผนการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากร ด้วยวิธี Adaptive Management ครั้งที่ 1 ที่มวิวิจัยจัดขึ้นในวันที่ 2-3 ตุลาคม 2553 ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร ในครั้งแรก สำหรับแผนฯ ที่เคยไปร่วมจัดทำคือ แผนการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง แผนทรัพยากรชายฝั่งและการอนุรักษ์ และแผนการจัดทำเขื่อน และแผนประโยชน์ของเขื่อน เป็นต้น

ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่งในภาพรวมนั้น (ตารางที่ 6.8) พบว่า การประสานงานก่อนเข้าร่วมการจัดทำแผน การเตรียมงานและความพร้อมของการจัดทำแผน อยู่ในระดับดีถึงดีมาก

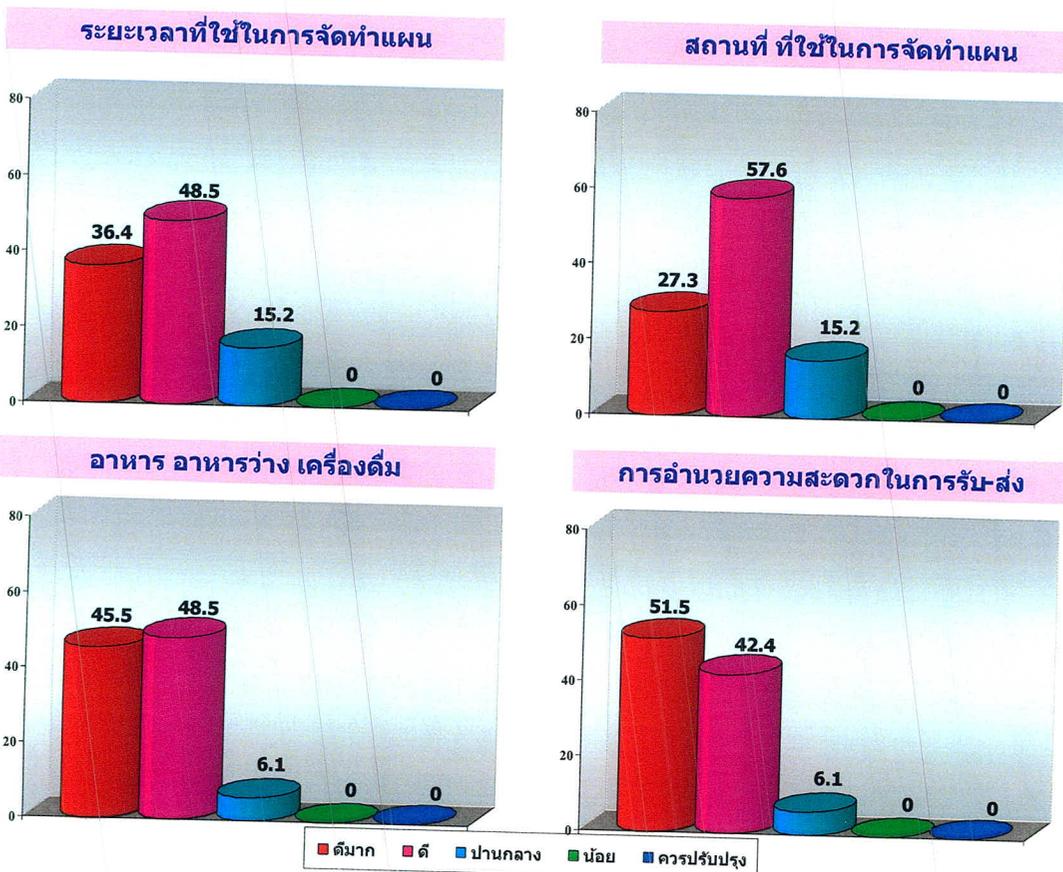
สำหรับเรื่องความพร้อมของวิทยากรในการทบทวนความรู้ในการจัดทำแผน กว่า 2 ใน 3 มีความเห็นว่าวิทยากรมีความพร้อมในระดับดีมาก ส่วนอีก 1 ใน 3 ให้ความเห็นว่าวิทยากรมีความพร้อมในระดับที่ดี ส่วนเรื่องของความชัดเจนของสื่อประกอบการบรรยาย และความน่าสนใจของสื่อประกอบการบรรยาย พบว่า มีเพียง 1 ใน 3 ให้ความเห็นว่า สื่อประกอบการบรรยายมีความชัดเจนดีมาก ส่วนประมาณครึ่งหนึ่งให้ความเห็นว่าสื่อประกอบการบรรยายมีความชัดเจนดี แต่มีคณะทำงานร่างแผนฯ ประมาณ ร้อยละ 15.2 ที่รู้สึกว่าการบรรยายมีความชัดเจนในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะกลุ่มที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชนที่อายุไม่มากนัก สื่อประกอบการบรรยายไม่ได้จัดให้สอดคล้องกับวัยของผู้ฟังเพราะเป็นการบรรยายเชิงวิชาการ สำหรับเรื่องความน่าสนใจของสื่อประกอบการบรรยาย แม้ว่าเกือบทั้งหมดจะให้ความเห็นว่ามีความน่าสนใจในระดับดีถึงดีมาก แต่ก็มีประมาณร้อยละ 10 ที่ให้ความเห็นว่าสื่อประกอบการบรรยายน่าสนใจเพียงระดับปานกลางเท่านั้น

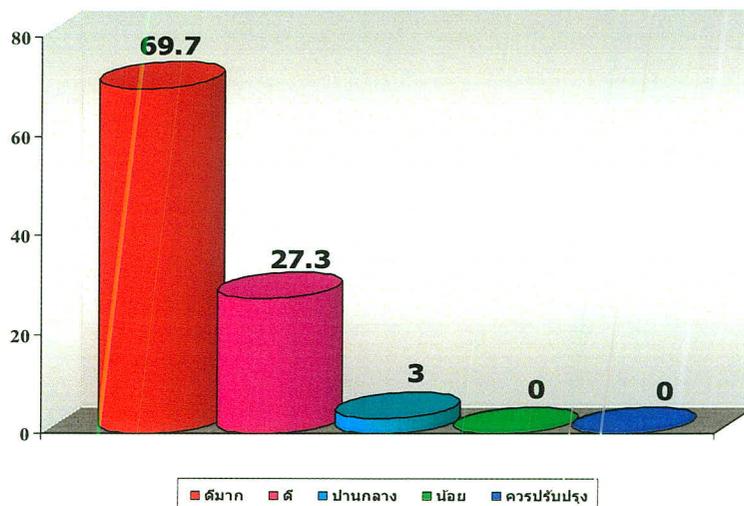
นอกจากนี้ ความเห็นในภาพรวมของการจัดการประชุมคณะทำงานร่างแผนฯ ประเด็นเรื่องระยะเวลาของการจัดทำแผน พบว่ามี 1 ใน 3 (ร้อยละ 36.4) เห็นว่าระยะเวลาของการจัดทำแผน 2 วันนั้นเหมาะสมดีมาก ขณะที่เกือบครึ่งหนึ่งให้ความเห็นว่าระยะเวลาที่ใช้เหมาะสมดี แต่ประมาณร้อยละ 15.2 คิดว่าระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทำแผนฯ เหมาะสมเพียงระดับปานกลางเท่านั้น สำหรับสถานที่ที่ใช้ในการจัดทำแผนฯ ที่ค่ายริมขอบฟ้า เมืองโบราณ รวมถึงอาหารว่าง อาหาร เครื่องดื่ม และการอำนวยความสะดวกในการรับส่ง พบว่า คณะทำงานร่างแผนฯ ส่วนใหญ่ให้ความพึงพอใจในระดับที่ดีถึงดีมากไม่แตกต่างกันนัก เพียงเล็กน้อยที่คิดว่าสถานที่ที่ใช้ในการจัดทำแผนฯ ปานกลาง (ร้อยละ 15.2) นอกจากนี้ เรื่องของอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม หรือการอำนวยความสะดวกในการรับส่งมีความเหมาะสมระดับปานกลาง ร้อยละ 6.1 เท่ากัน

สำหรับประเด็นในเรื่องการจัดทำแผนฯ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งหรือไม่นั้น พบว่า ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 97 คิดว่าการจัดทำแผนฯ ในครั้งนี้จะสร้างแรงบันดาลใจให้ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับดีมากถึงระดับดี จะมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 3) ที่ให้ความเห็นว่า การจัดทำแผนฯ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับปานกลางเท่านั้น

สำหรับข้อเสนอแนะ หรือความเห็นเพิ่มเติมจากการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่ได้ผนวกแผนของกลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มเยาวชนเข้าด้วยกันในครั้งนี้ พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมต้องการให้จัดโครงการแบบนี้อีกเรื่อยๆ และขอขอบคุณคณะอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความรู้ ให้แนวทางในการเขียนแผนปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และแก้ไขปัญหาของชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน

การจัดทำแผนช่วยเพิ่มแรงบันดาลใจให้yakมีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

ตารางที่ 6.7 คุณลักษณะส่วนบุคคลของคณะทำงานร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติบ้านขุรสมุทรจีน ด้วยวิธี Adaptive Management ครั้งที่ 2 วันที่ 16-17 ตุลาคม
2553 ณ ค่ายริมขอบฟ้า เมืองโบราณ ตำบลบางปูใหม่ จ.สมุทรปราการ

ลักษณะส่วนบุคคลของคณะทำงานร่างแผนฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	21	63.6
หญิง	12	36.4
รวม	33	100.0
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	15	45.5
21-29 ปี	6	18.2
30-39 ปี	8	24.2
ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป	4	12.1
รวม	33	100.0

ตารางที่ 6.7 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลของคณะทำงานร่างแผนฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
กำลังเรียน	14	42.4
ประมงกิจการของตนเองหรือครอบครัว	4	12.1
รับจ้างทำประมง	5	15.2
เพาะเลี้ยงกิจการของตนเองหรือครอบครัว	3	9.1
รับจ้างทั่วไป	3	9.1
อบต.	2	6.1
ลูกจ้างของรัฐ	1	3.0
แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	1	3.0
รวม	33	100.0
อาชีพรอง		
กำลังเรียน/ไม่มีอาชีพเสริม	26	78.8
ประมงกิจการของตนเองหรือครอบครัว	2	6.1
รับจ้างทำประมง	2	6.1
เพาะเลี้ยงกิจการของตนเองหรือครอบครัว	1	3.0
เกษตรกร	1	3.0
ทำท่องเที่ยว-บ้านพัก	1	3.0
รวม	33	100.0
การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม		
ไม่เป็น	7	21.2
เป็นสมาชิก	26	78.8
รวม	33	100.0
อัตราส่วนร้อยละของการเป็นกลุ่มสมาชิก		
กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่ง	20	76.9
กลุ่มออมทรัพย์	1	3.8
กลุ่มประมง	1	3.8
กลุ่มเยาวชนคนสร้างเขื่อน	6	23.1
การจัดทำแผนการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่ง		
ไม่เคย	19	57.6
เคยทำแผน	14	42.4
รวม	33	100.0

ตารางที่ 6.7 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลของคณะทำงานร่างแผนฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อัตราส่วนร้อยละของการเคยทำแผน		
แผนทรัพยากรชายฝั่งและการอนุรักษ์	5	35.7
แผนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง	8	57.1
แผนการจัดทำเขื่อน	2	14.3

ตารางที่ 6.8 ความคิดเห็นของคณะทำงานร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านขุนสมุทรจีน ด้วยวิธี Adaptive Management ที่มีต่อการประชุมร่างแผนครั้งที่ 2 วันที่ 16-17 ตุลาคม 2553 ณ ค่ายริมขอบฟ้า เมืองโบราณ ตำบลบางปูใหม่ จ.สมุทรปราการ

ประเด็น	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	ควรปรับปรุง
1. การประสานงานก่อนเข้าร่วมการจัดทำแผน	30.3	69.7	0.0	0.0	0.0
2. การเตรียมงาน ความพร้อมของการจัดทำแผน	39.4	54.5	6.1	0.0	0.0
3. ความพร้อมของวิทยากรในการทบทวนความรู้ในการจัดทำแผน	66.7	33.3	0.0	0.0	0.0
4. ความชัดเจนของสื่อประกอบการบรรยาย	30.3	54.5	15.2	0.0	0.0
5. ความน่าสนใจของสื่อประกอบการบรรยาย	42.4	48.5	9.1	0.0	0.0
6. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทำแผน	36.4	48.5	15.2	0.0	0.0
7. สถานที่ ที่ใช้ในการจัดทำแผน	27.3	57.6	15.2	0.0	0.0
8. อาหาร อาหารว่าง เครื่องดื่ม	45.5	48.5	6.1	0.0	0.0
9. การอำนวยความสะดวกในการรับส่ง	51.5	42.4	6.1	0.0	0.0
10. การจัดทำแผนช่วยเพิ่มแรงบันดาลใจให้อยากมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง	69.7	27.3	3.0	0.0	0.0

ความเห็นเพิ่มเติม

- อยากจะให้จัดโครงการแบบนี้อีกเรื่อยๆ
- ขอขอบคุณคณะอาจารย์จากจุฬาย ที่ให้ความรู้ ให้แนวทางในการเขียนแผนปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง แก้ไขปัญหาของชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน

การวิพากษ์แผนฯ

ถึงแม้ว่าชุมชนขุนสมุทรจีนบางส่วนจะอาสาสมัครเป็น “คณะทำงานจัดทำร่างแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านขุนสมุทรจีน” เพื่อเป็นตัวแทนของชาวชุมชนขุนสมุทรจีนในการทำ

แผนฯ และได้ร่วมแรงร่วมใจกันจัดทำร่าง “แผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ บ้านชุมชนสมุทรจีน” แล้วเสร็จ แต่แผนที่ร่างขึ้นไว้เป็นเพียงร่างแรกของแผนฯ จากความคิดและความรู้ของคณะทำงานฯ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกชุมชนชุมชนสมุทรจีนรวม 37 คน การจะนำแผนฯ ที่ยกร่างขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง จำเป็นต้องผ่านกลไกการดำเนินงานที่สำคัญอีก 2 กลไก คือ 1) การวิพากษ์แผนฯ และ 2) การประชาพิจารณ์แผนฯ

การวิพากษ์แผนฯ เป็นกลไกที่มีความสำคัญเพราะร่างแผนฯ ที่ “คณะจัดทำแผนแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านชุมชนสมุทรจีน” ได้ยกร่างขึ้นควรได้รับการกลั่นกรองและให้ความเห็นจากบุคคลผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ทั้งในด้านการจัดทำแผนและด้านการปฏิบัติ ดังนั้น คณะจัดทำแผนฯ จึงได้นำเสนอแผนนี้ต่อผู้เชี่ยวชาญด้านงานวางแผนและการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่ง นักวิชาการ นักวางแผน บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร และหน่วยงานที่ได้ระบุไว้ในร่างมาตรการต่างๆ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบในกิจกรรม หรือเป็นผู้มีส่วนสนับสนุนงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกถึงแนวทางในทางปฏิบัติ วิธีการ รวมทั้งโอกาส หรือข้อเสนอนั้นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับแผน หรือการนำแผนไปใช้ในทางปฏิบัติ

การจัดให้มีการประชุมวิพากษ์ “(ร่าง)แผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านชุมชนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ” ได้จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2553 ณ ห้องประชุมศุภชัย วานิชวัฒนา สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 9 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผู้เข้าร่วมวิพากษ์แผนฯ ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดทำแผน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิบัติการ นักวิชาการ ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งคณะทำงานร่างแผนฯ ผู้นำชุมชนชุมชนสมุทรจีน อบต.แหลมฟ้าผ่า สมาชิกชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งหลายหน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 79 ราย ทั้งนี้โดยผู้เข้าร่วมประชุมวิพากษ์แผนฯ ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. การชื่นชมชุมชนในการทำแผน

“ขอแสดงความยินดีและชื่นชมกับคณะวิจัย รวมทั้งชาวบ้านชุมชนสมุทรจีนที่ได้ร่วมกันทำรายงานฉบับนี้ออกมาเป็นแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณบ้านชุมชนสมุทรจีน รายงานฉบับนี้ทำออกมาสะท้อนให้เห็นว่าเป็นการร่วมแรงร่วมใจกันทำระหว่างคณะวิจัยและชาวบ้านอย่างแท้จริง”

(นายบัลลังก์ เมียงบัว)

“ในด้านการปลูกป่าชายเลน มาตรการที่ 3 คงต้องขอชื่นชมว่าทำได้อย่างกว้างขวางแล้วก็ละเอียดเรียบร้อย”

(นายวิโรจน์ ธีรนาทร)

“ถ้ามองว่าจุดแข็งของโครงการ อันนี้มันมีข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อการวิเคราะห์เพราะว่าทุกคนที่มีส่วนร่วมรวมทั้งชาวบ้าน นักวิชาการ เห็นข้อมูลในเชิงประชากร เห็นข้อมูลพื้นที่ของตัวเองว่าเป็นอย่างไร เห็นข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เห็นการเพิ่มตะกอนและมีการวัด เก็บจริงว่าตะกอนเกิดจริงไหม สัตว์หน้าดินเป็นอย่างไร จุดแข็งอีกอย่างที่เห็นก็คือมันเป็นการผนวกกระบวนการทางสังคมกับวิธีทางวิทยาศาสตร์ คืออย่างปลูกป่าชายเลน เอาใส่เข้ามาในนี้ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ มันก็เลยเป็นเหตุเป็นผล

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านชุมชนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

ตามมา การมีส่วนร่วมชัดเจนมากโดยเฉพาะเยาวชน แล้วก็ใช้ภาษาที่สื่อสารกันได้ แปลงภาษาเชิงวิชาการ ออกมาที่เรียกว่าภาษาชาวบ้านได้กับการได้แผนจริง อันนี้ก็ต้องขอแสดงความยินดีด้วยที่ได้แผน เพราะฉะนั้น โครงการนี้มันไม่ได้เข้าไปช่วย แต่เข้าไปเพื่อติดอาวุธทางปัญญาให้กับชาวบ้านดีกว่า เพราะมันจะยั่งยืนกว่า โครงการถอนออกมาแล้ว คนในพื้นที่ก็ยังเรียนรู้ต่อได้ ยังช่วยตัวเองต่อได้”

(รศ.สุชาติา ชินะจิตร)

“ผมดีใจมาก ผมสนใจและตั้งใจเป็นพิเศษ ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น เพราะว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในนี้ ชาวบ้านเป็นคน คิดขึ้นมาเอง เพราะผมคิดว่า ผมก็อยู่ในเรื่องสิ่งแวดล้อมมานาน อย่างหนึ่งที่เราต้องยอมรับ มันไม่มีใครที่จะแก้ปัญหา ได้ดีเท่ากับชุมชนที่เขาอยู่ในพื้นที่ เพราะเขาอยู่ตลอดเวลา เขาจะเห็นการเปลี่ยนแปลงทุกอย่าง ผมกราบเรียนเลยว่า ทางชุมชนมีความตั้งใจมากแล้วก็เขียนขึ้นมาทั้งมาตรการพวกนี้ แล้วก็ที่มาของแผน ผมอ่านละเอียดจริงๆ อ่านมา หลายหน้า ผมมาดูแล้วไม่ว่าจะเป็นที่มา หลักการเหตุผล เรื่องการวิเคราะห์ของกำหนดมาตรการ กิจกรรมต่างๆ ผมดู แล้วมันยอดเยี่ยมจริงๆ”

(ศ.ดร.สนิธ อักษรแก้ว)

“คิดว่าบ้านชุมชนสมุทรจีนน่าจะเป็นกรณีศึกษาที่ดีมาก จริงๆ แล้วผมคิดว่าแผนที่ได้วันนี้ ผมดีใจมาก ไม่คิดว่า แผนจะออกมาอย่างนี้ แต่สิ่งหนึ่งที่ผมให้กำลังใจน้องๆ ชุมชนที่ทำแผนที่ออกมาว่าอย่าไปตั้งความหวังกับหน่วยงาน ภาครัฐที่ออกมาหลายกิจกรรม ผมคิดว่าคงลำบาก แต่สิ่งหนึ่งที่ผมเห็นได้เป็นรูปธรรมก็คือ ทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เราได้หัวหน้าเมล็ด โดยเฉพาะเราได้ให้วิธีการคิดแผนแม่บท แล้วจริงๆ อันนี้เป็นแผนแม่บทชุมชนที่ค่อนข้างจะดีมาก ...ทุกอย่างที่ออกมาเป็นส่วนที่ออกมาจากชาวบ้านจริงๆ แล้วก็จากที่เขาสัมผัส ต่อไปนี้ผมคิดว่านักวิชาการอย่าง พวกเราจะลงไปชุมชน ไปหลอกเขาไม่ได้แล้ว”

(ศ.ดร.ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล)

2.ประเด็นการเขียนคำศัพท์ด้านการกัดเซาะ

2.1 ควรใช้คำว่า “การเพิ่มขึ้นของน้ำทะเลสัมพัทธ์” แทน “การเพิ่มขึ้นของน้ำทะเล”

“สาเหตุการกัดเซาะจากการเพิ่มขึ้นของน้ำทะเล ในบริเวณอ่าวไทยตอนบนก็เป็นที่ยังขาดอยู่หนึ่งว่าตกลงน้ำทะเลในอ่าวไทยตอนบนมันเพิ่ม มันลดหรือมันคงที่ แต่ที่ชัดเจนแน่นอนคือแผ่นดินบริเวณนั้นมันทรุด ภาษาอังกฤษเขาเรียกว่า *relative sea level right* หรือว่าการเพิ่มขึ้นของน้ำทะเลสัมพัทธ์ ถึงแม้ว่าระดับน้ำทะเลจะอยู่กับที่แต่ถ้าแผ่นดินเราทรุดมันก็ดูเหมือนว่าน้ำมันสูงขึ้น ทั้งๆ ที่น้ำมันไม่ได้สูงขึ้นแผ่นดินมันทรุดลง แล้วความลาดชันของพื้นที่อ่าวไทยตอนบนมันประมาณ 1 ต่อ 300-500 หมายความว่าระยะตั้ง 1 เซนติเมตรมันจะลาดตั้งออกไปตามทางราบ 300 เซนติเมตร นั่นหมายความว่าถ้าแผ่นดินเราทรุดเฉลี่ยปีละ 2 เซนติเมตร แนวตั้ง 2 เซนติเมตร แนวราบจะหายไป 600 เซนติเมตร หมายความว่าถ้าเราไม่ทำอะไรเลย คลื่นลมเข้ามาเซาะแผ่นดินมันทรุดปีละ 2 เซนติเมตร มันจะหายไป 6 เมตร ถ้าใช้คำว่า การเพิ่มขึ้นของน้ำทะเลน่าจะใช่การใช้การเพิ่มขึ้นของน้ำทะเลสัมพัทธ์มากกว่า มันสัมพันธ์กับการทรุดตัวของแผ่นดินมากกว่า”

(นายบัลลังก์ เมียงบัว)

3.ประเด็นการก่อสร้างโครงสร้างป้องกันกักเซาะ (มาตรการที่ 1 และ 2)

3.1 แนวนโยบายการก่อสร้างของกรมเจ้าท่าในการสร้างโครงสร้างป้องกันกักเซาะ จะต้องประกอบด้วย 4 ปัจจัยคือ ด้านเทคนิค ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมและการยอมรับของชุมชน ซึ่งชุมชนมีเพียงด้านเดียว จึงควรพิจารณาอย่างรอบด้าน

“ในการที่เราจะสร้างโครงสร้างป้องกันกักเซาะสักที่หนึ่ง กรมเจ้าท่าในการจะสร้างนั้น เราจะมอง 4 ปัจจัย 4 ปัจจัยนี้ต้องมีความเหมาะสมในระดับหนึ่งเราถึงจะดำเนินการก่อสร้าง ปัจจัยแรกเป็นปัจจัยทางด้านเทคนิคทางด้านเทคนิคคือทางด้านวิศวกรรมและวิทยาศาสตร์ รูปแบบโครงสร้างที่จะเอามาทำต้องมีความเหมาะสม เป็นที่ยอมรับในเชิงเทคนิค ปัจจัยที่สองคือ ด้านเศรษฐศาสตร์เพราะเงินที่นำมาก่อสร้างโครงสร้างป้องกันกักเซาะชายฝั่ง เป็นเงินภาษีของพวกท่าน เป็นเงินหลวง เงินรัฐบาล เพราะฉะนั้นการที่ลงทุนไปแล้วจะต้องมีความเหมาะสม มีความคุ้มค่า คำนึงพอสมควร เราถึงจะลงไปทำได้ ประเด็นที่สามคือ ความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อม รูปแบบที่เราเอาลงไปมันจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากจนยอมรับไม่ได้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นต้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สอดคล้องกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ด้วย ตรงนี้นักวิจัยรวมทั้งชาวบ้านจะต้องตระหนักว่าปัจจุบันเรามีกฎหมายที่ประกาศโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกฎหมาย EIA ทั้งหลายว่ารูปแบบโครงสร้างริมชายฝั่งแบบไหนต้องทำ EIA ก่อน แบบไหนไม่ต้องทำ ต้องตระหนักไว้ และปัจจัยที่สี่ที่กรมเจ้าท่าเราพิจารณาคือ การมีส่วนร่วมและการยอมรับของชุมชน รูปแบบจะออกมาได้อย่างไรเหมาะสมมากน้อยแค่ไหน แต่ถ้าชุมชนไม่ยอมรับก็ไปดำเนินการไม่ได้ ปัจจัยที่สี่อันนี้คือสิ่งที่พวกท่านทำกันในรายงานฉบับนี้ แล้วก็ปัจจัย 1 2 3 อยากจะให้ช่วยกันพิจารณาด้วย ถ้าจะให้หน่วยงานรัฐเข้าไปร่วมดำเนินการ”

(นายบัลลังก์ เมียงบัว)

3.2 ในกิจกรรมการสร้างเขื่อนสลายกำลังคลื่น ไม่ควรกำหนดรูปแบบของเขื่อนตายตัว ควรจะระบุงกลางๆ มากกว่า

“กิจกรรมที่ทำระบุงมาเป็นงานก่อสร้างเขื่อนสลายกำลังคลื่น (49A2) ผมมองว่าน่าจะระบุงเป็นกิจกรรมกลางๆ มากกว่า เช่น มีการก่อสร้างโครงสร้างป้องกันคลื่นหรือสลายพลังงานคลื่น เพราะว่ามันยังไม่แน่ที่ว่าจะไประบุงชัดเจนขนาดนั้นว่าบริเวณนั้นจะเป็นรูปแบบนี้ ยังต้องการการศึกษาที่มากกว่านั้นอีกสักหน่อย หรืออาจจะใส่ไปว่าโครงสร้างสลายพลังงานคลื่น (เขื่อน 49A2 หรือเขื่อนหินทิ้ง หรือเป็นเขื่อนคอนกรีตตามที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง) ซึ่งน่าจะเหมาะสมกว่าในเชิงวิชาการ”

(นายบัลลังก์ เมียงบัว)

“มาตรการที่ 1 ในเรื่องของเขื่อนสลายกำลังคลื่น จริงๆ แล้วค่อนข้างเห็นด้วยกับคุณบัลลังก์ที่ว่าเวลาเขียนอะไรให้เขียนกลางๆ เอาไว้ แต่ว่าสิ่งที่ชาวบ้านเขียนมันก็เป็นสิ่งสะท้อนความต้องการของชาวบ้านจริงๆ ซึ่งตรงนั้นผมคิดว่าคงมีผู้เชี่ยวชาญปรับแก้ตรงนั้น”

(ผศ.ดร.วินัย อวยพรประเสริฐ)

“เรื่องเขื่อนสลายกำลังคลื่น ก็เห็นด้วยว่าควรจะเอาไว้กลางๆ เนื่องจากปัจจุบันมีหลายหน่วยงานเข้ามาเพื่อจะแก้ไขปัญหาคือ ยังไงก็ต้องเป็นเขื่อนสลายกำลังคลื่น แต่เขื่อนรูปแบบไหนก็อยู่ที่ชาวบ้านยอมรับหรือไม่ยอมรับ

ต้องเป็นเรื่องของการยอมรับด้วย ถ้าเราเขียนกำหนดตายตัวไป พอคนอื่นมาทำอาจจะถูกใจแต่เดี๋ยวจะไม่ตรงตามแผน เขียนไว้กลางๆ ก็เห็นด้วย”

(พ.จ.ท.อุตร บุญช่วยแล้ว)

4.ประเด็นการวางเป้าหมายของมาตรการ

4.1 ในการวางเป้าหมายของมาตรการที่ 1 ที่กำหนดเป็นระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาวนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ในกิจกรรมที่ 1-3 นั้น น่าจะเป็นระยะสั้นทั้งหมด

“ในการแบ่งระยะมาตรการหรือกิจกรรมการแก้ไขปัญหาคัดเซาะเป็นระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ถ้าในภาพรวมของผม ระยะสั้นเป็นการก่อสร้างโครงสร้างกันคลื่น จะใช้รูปแบบใดก็ได้แล้วแต่ปัจจัยที่เหมาะสมตามที่ได้กล่าวมา ในระยะกลางก็คือไปเร่งตะกอนให้มันตกรวดเร็วขึ้น และในระยะยาวก็ไปปลูกป่าชายเลน มีการติดตามตรวจสอบ ให้ความรู้กับพี่น้องประชาชนไปผลักดันกฎหมาย แล้วก็ประกาศเป็นเขตอนุรักษ์หรืออะไรก็ว่าไป ซึ่งมันจะแตกต่างจากตารางในมาตรการที่ 1 มาตรการที่ 1 กิจกรรมที่ 1 2 3 เป็นการก่อสร้างโครงสร้างสลายพลังงานคลื่น กิจกรรมที่ 1 ท่านให้ก่อสร้างทางตะวันออก ในปี 54-55 เป็นระยะสั้น กิจกรรมที่ 2 ไปทางตะวันตก เป็นระยะกลาง กิจกรรมที่ 3 เป็นระยะยาว ผมว่ามันไม่ใช่ ทั้ง 3 กิจกรรมนี้เป็นระยะสั้นหมดเลย ต้องรีบทำ ต้องไปสร้างเขื่อนสลายพลังงานคลื่นให้เขาก่อนไม่ว่าจะเป็นตัวรูปแบบใดก็ตาม แล้วระยะถัดไปก็คือในมาตรการที่ 2 คือเร่งการตกตะกอน คือพอไปสร้างเขื่อนเสร็จก็ไปสร้างหินทิ้งหรืออะไรก็แล้วแต่ให้มันเกิดตะกอน พื้นที่ก็จะไล่ตามกันไป มาตรการที่ 3 คือ ปลูกป่าชายเลน มันก็จะไล่ตามมาตรการที่ 2 เป็นลำดับตามมา ระยะสั้น กลาง ยาว แบบนี้มากกว่า”

(นายบัลลังก์ เมียงบัว)

5.ประเด็นการเพิ่มเติมข้อความหรือมาตรการที่มีอยู่เดิม

5.1 ควรมีการเพิ่ม “วัด” เข้าไปในรายงานด้วย

“ในบทที่ 3 การกัดเซาะชายฝั่งชุมชนประกอบด้วยนักวิจัยท้องถิ่น กลุ่มเยาวชน สมาชิกอนุรักษ์ อยากจะให้เพิ่มเติมตรงนี้ให้เพิ่มเติมเข้าไปคือ วัด ใส่เข้าไปด้วย เพราะวานิยามกันหนักว่า “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน เพราะฉะนั้นในฐานะที่วัดเขามีอยู่ ควรจะให้ทางวัด ทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง”

(นายวิโรจน์ ชีรธนาธร)

5.2 ควรมีการเพิ่ม “มาตรการ” และ/หรือ “กิจกรรม” การติดตามผลและศึกษาวิจัย

“ในเรื่องการปลูกป่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ต้องมีอีกกิจกรรมหนึ่ง กิจกรรมที่ 10 คือกิจกรรมติดตามผลและศึกษาวิจัย”

(นายวิโรจน์ ชีรธนาธร)

5.3 ควรมีการเพิ่มมาตรการในเรื่องการสร้างรายได้ในพื้นที่ โดยให้มีการผสมผสานกันทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ การศึกษาไปพร้อมๆ กัน

“ดูจากหลายๆ แผน หลายๆ มาตรการ มันเป็นเรื่องของการหางบประมาณ เราอาจจะต้องมีมาตรการอีกอันหนึ่งหรือเปล่าในการสร้างรายได้จากกระบวนการ เช่น ทำยังไงเราถึงจะให้ผสมผสานกิจกรรมการท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์ การศึกษาเข้าด้วยกัน มันทำได้ เช่น ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็พูดกันเยอะ แต่ของเราเนี่ยมันมากกว่าที่จะ

ให้โฮมสเตย์ แล้วก็เห็นป่าชายเลน เรื่องกิจกรรมการเก็บตะกอน การวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้มันน่าสนใจ ไม่รู้เป็นจุดขายได้หรือเปล่าสำหรับนักท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่งนะ เราไม่ต้องการนักท่องเที่ยวเยอะๆ เราต้องการนักท่องเที่ยวที่สัมผัสจริง แล้วก็ข้อมูลที่เราจะมาเก็บ สมมุติว่าเรื่องเก็บตะกอน ร่วมปลูกป่าชายเลน ซึ่งมากกว่าแค่มาปลูกป่า เช่น ต้นไม้ชนิดไหนมันปลูกยังไง เหมาะกับบริเวณไหนของป่าชายเลน อย่างนี้เป็นต้น มันโยงกับการศึกษาได้ การศึกษาคือการเอาระบบโรงเรียนเข้ามา ถ้าให้โรงเรียนเป็นจุดเผ้าระวังคุณภาพน้ำก็ยังได้เลย สมมุติว่ามีโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดเขตเลยว่า โรงเรียนจะเป็นหน่วยเผ้าระวังคุณภาพน้ำ เพราะฉะนั้นเด็กเขาก็จะมีกิจกรรมวัดคุณภาพน้ำง่ายๆ ทำเรื่องน้กสปีสายน้ำ เป็นต้น มันก็จะบอกคุณภาพน้ำและตัวเองก็รู้ ตัวเองก็อยู่ในพื้นที่ ตัวเองก็มีความเป็นห่วงเป็นใยในพื้นที่ การศึกษาเข้ามา การศึกษาก็ไปโยงกับการท่องเที่ยวได้อีกเช่น เกิดมัคคุเทศก์น้อย ก็ว่ากันไป”

(รศ.สุชาติดา ชินะจิตร)

“อาจจะต้องมีลักษณะของปัจจัย หรือตัวชี้วัดที่จะแสดงว่าเอาไปแล้ว มันจะได้อะไรออกมา ความจริงแล้วเรื่องของ การใช้งบประมาณอย่างเดียวมันก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ แต่ว่าถ้าสามารถเป็นมาตรการในการสร้างรายได้ สร้างเงินเพิ่มขึ้นมา อันนี้ก็จะแสดงให้เห็นว่าความพร้อมของเราในส่วนนี้ก็พร้อมสมควร”

(รศ.ดร.เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธ์)

5.4 วิสัยทัศน์ร้อยกรองมีการพูดถึงการท่องเที่ยว แต่ในมาตรการไม่ปรากฏเด่นชัด ควรจะมีการเพิ่มเติมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

“ร้อยกรองเราจะพูดถึงการท่องเที่ยว แต่ปรากฏว่าในมาตรการที่มันจะสอดรับการท่องเที่ยวไม่ปรากฏให้เห็นชัด แต่มีการพูดถึงในคำอธิบาย พอดูจากการนำเสนอของลูกเจ้าพ่อหนุ่มน้อยลอยชาย มันควรจะมิกิจกรรมตรงนี้”

(นายสมศักดิ์ พิริโยธา)

5.5 ในส่วนของมาตรการของกลุ่มและเครือข่าย (มาตรการที่ 5) อาจเพิ่มชื่อ ทสจ.จังหวัด ลงไปในส่วนผู้รับผิดชอบได้

“เรื่องของการสร้างกลุ่ม ณ วันนี้ ทางกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีระเบียบที่เรียกคณะกรรมการทรัพยากรหมู่บ้านที่เรียก ทสม. ก็ใช้รูปแบบใกล้เคียงกับ อสม. และ ณ วันนี้ได้กระจายลงสู่พื้นที่ซึ่งมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ที่จะรองรับกลุ่มตรงนี้ เพื่อที่จะให้เป็นทางการและสามารถที่จะดำเนินการอย่างมีระเบียบ มีกระทรวงรองรับ เพราะฉะนั้นตรงนี้ถ้าในส่วนของการดำเนินงาน ในแผนงานตรงนี้ถ้าจะลงรายละเอียดก็จะมี ทสจ. จังหวัด ซึ่งเป็นตัวแทนกลางในส่วนพื้นที่เป็นผู้ที่จะรับผิดชอบ และผู้ว่าจะเป็นผู้ออกบัตรให้ ในส่วนของกลุ่มตรงนี้สามารถที่จะไปจดทะเบียนเป็นคล้ายๆ กลุ่มอนุรักษ์ เพื่อที่ทางกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นกลุ่ม และหาทุนภายใต้ลักษณะกลุ่มตรงนี้ได้ ซึ่งตรงนี้ทางกองทุนหมู่บ้านก็ใช้วิธีการนี้ในการเป็นกลุ่มอนุรักษ์ เพราะฉะนั้นในมาตรการของกลุ่มและเครือข่ายอาจจะเขียนความชัดเจนในการดำเนินงานได้มากขึ้น”

(นายสมศักดิ์ พิริโยธา)

5.6 ควรมีการเพิ่มมาตรการติดตามและประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแต่ละระยะเวลาไม่ว่าจะเป็นระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว มีเวลาดำเนินการสามปีซึ่งในด้านบริหารจัดการนั้นมีความสำคัญอันจะทำให้เกิดความก้าวหน้าในการดำเนินงานได้

“ผมคิดว่าต้องมีใครสักคนเป็นกลุ่มติดตามในการบริหารจัดการซึ่งไม่มีในนี้ ผมคิดว่าใครก็ตามที่จะให้โครงการ กิจกรรมจะสำเร็จ เขาจะมาดูกระบวนการที่จะให้เกิดความสำเร็จของโครงการนี้ ดังนั้นผมจึงอยากให้มีมาตรการที่ 10 ถ้าเป็นไปได้ก็มาตรการติดตามประเมินผล คิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ยิ่งถ้าเรามีระยะเวลาทำสามปีแล้ว ถ้าเราไม่ได้ติดตามว่า 6 เดือนแล้วทำอะไรไปแล้วบ้าง มันอาจจะทำให้การแก้ปัญหา มันอาจจะไม่ทัน บางครั้งเราคิดว่า 6 เดือนแล้วมันดี มันเกิดไม่ดีก็จะได้แก้ปัญหา ก็ควรจะมียุทธศาสตร์ติดตามประเมินผล เพราะฉะนั้นผมเสนอว่าในการที่จะดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ 9 มาตรการ หรือเพิ่มเป็น 10 มาตรการ 35 กิจกรรม ก็อยากจะทำให้ตั้งกลุ่มหรือคณะกรรมการติดตาม โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ถ้าสามารถทำได้พร้อมกันผมคิดว่าโครงการนี้สำเร็จ”

(ศ.ดร.สนธิ อักษรแก้ว)

5.7 ควรมีการเพิ่ม “ประมงจังหวัด” เข้าไปในมาตรการที่ 9 กิจกรรมที่ 2

“มาตรการที่ 9 ในกิจกรรมที่ 2 เรื่องของการประกาศพื้นที่ต่างๆ เป็นพื้นที่อนุรักษ์ ส่วนใหญ่ผมคิดว่าเกี่ยวกับเครื่องมือประมงและพื้นที่อนุรักษ์ มันต้องใช้กฎหมายประมง ถึงแม้มันจะโบราณ 2490 ฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผมเห็นว่ามันยังขาดเรื่องของประมงจังหวัดที่หน้าจะต้องใส่เข้าไปให้ครบ เพราะกระบวนการต่างๆ ทางประมงจังหวัดน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการที่จะนำเสนอ เป็นประกาศของจังหวัด”

(นายสมบัติ ภูวชิรานนท์)

5.8 ควรมีการจัดกลุ่มของมาตรการใหม่ คือ แบ่งเป็นมาตรการที่ทำได้เอง มาตรการที่ต้องไปอาศัยความร่วมมือกับกลุ่มอื่น และด้านกฎหมาย ที่ต้องอาศัยกฎเกณฑ์ ระเบียบ

“ถ้าเรา grouping หรือจัดกลุ่มของโครงการ มาตรการทั้ง 9 มาตรการ คือจะมีมาตรการบางส่วนที่เราทำได้เองเลย หมายความว่าในชุมชนสามารถดำเนินการและทำได้เลย อย่างเรื่องของการปลูกป่า สิ่งต่างๆ เหล่านี้ซึ่งเราได้ดำเนินการไปแล้วด้วยซ้ำไป อันนี้อาจจะกลุ่ม minority เป็นกลุ่มแรกๆ ด้วยซ้ำไป อันที่สองคือมาตรการที่จะต้องไปอาศัยความร่วมมือกับกลุ่มอื่น หรือไปบูรณาการกับกลุ่มอื่น อันที่สามอย่างเรื่องของกฎหมาย สิ่งต่างๆ มันต้องอาศัยกฎเกณฑ์ ระเบียบที่มีมันมีอยู่ เพียงแต่ว่าอาจจะต้องดำเนินการโดยเราให้ข้อเสนอแนะ ให้ข้อเท็จจริงตรงนี้ออกไปให้ชัดเจน”

(รศ.ดร.เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์)

6.ประเด็นด้านการปลูกป่า

6.1 ในมาตรการที่ 3 การปลูกป่าชายเลน ควรมีการระบุเป็นจำนวนไร่ รวมทั้งผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ใช้จำนวนตามพื้นที่ จะได้มีการคำนวณงบประมาณได้ถูกต้อง

“อย่างเรื่องการปลูกป่าชายเลนหน้าสถานีอนามัย ควรจะบอกเป็นจำนวนว่ากี่ไร่ งบประมาณ ถ้าสมมุติว่าท่านไม่มีอยู่ในหัวเลยว่าจะใช้งบประมาณเท่าไร ให้ใช้มาตรฐานของกรมก็ได้ ไร่ละ 4,200 บาท กล้าไม้ 2 บาท 90 สตางค์ มันใช้แบบนี้แล้วท่านก็ไปคำนวณง่าย ๆ แล้วก็เรื่องการซ่อมดูแลเนี่ย มันเกี่ยวกับค่าบำรุงรักษาป่าในปีต่อๆ

ไป ไร่ละ 600 บาท เราจะได้คิดได้ง่ายขึ้น แล้วเรื่องกิจกรรมการปลูกป่าที่เพิ่มปริมาณตะกอน อย่าใช้ตามจำนวนคน ให้ใช้จำนวนตามพื้นที่ เราจะปลูกปีนี้กี่ไร่ เราใช้พื้นที่เป็นตัวกำหนดแล้วราคามันจะออกมาตามนั้นจริงๆ เรือนเพาะชำ ขึ้นอยู่กับขนาดของเรือน วัตถุประสงค์กว้างความยาว มันจะจุกล้าไม่ได้เท่าไร มันก็จะได้ตามนั้น ส่วนการซ่อมแซมเรือนเพาะชำเป็นเรื่องของการบำรุงรักษา ส่วนในกิจกรรมที่ 7 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ให้ใช้พื้นที่เข้าไปมันจะดีขึ้น”

(นายวิโรจน์ ธีรนาถ)

6.2 การปลูกป่าชายเลนต้องปลูกจากข้างในไปข้างนอก และในการกำหนดพื้นที่แปลงสาธิตการปลูกป่าสามารถตอบสนองการเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้เช่นกัน

“การปลูกป่าชายเลนควรต้องปลูกจากข้างในไปข้างนอก ในส่วนของตรงนี้ทางโคกขามเองที่เป็นต้นแบบในการคิดตรงนี้ตั้งหลายปีมาก่อนเขาก็ยอมรับว่าต้องปลูกจากข้างในมาข้างนอก เพียงแต่ว่าข้างในเป็นพื้นที่ที่ต้องทำกิจกรรมเพราะฉะนั้นทางกรมเองก็ได้มีแปลงสาธิตลักษณะของการปลูกป่าควบคู่กับการประมงบ้างซึ่งมันมีต้นไม้ที่สามารถเอาไปทำ strip หรืออะไรตรงนี้ เพราะฉะนั้นในเรื่องของแปลงสาธิตเพื่อการเรียนรู้มันอาจจะไปตอบสนองในเรื่องของการทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความรู้อะไรตรงนี้ได้”

(นายสมศักดิ์ พิริโยธา)

6.3 ทางด้านศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนบน มีความประสงค์จะเข้าร่วมเรียนรู้กับชาวบ้านชุมชนสุทรจีน ในกิจกรรมที่ 9 ความหลากหลายทางชีวภาพในแปลงสาธิต ซึ่งจะเป็นผลดีในระยะยาว

“ภารกิจที่เกี่ยวกับศูนย์วิจัยได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะในมาตรการที่ 3 เรื่องของความหลากหลายทางชีวภาพในแปลงสาธิต ทางศูนย์วิจัยอยากจะไปร่วมเรียนรู้ร่วมกับชุมชนบ้านชุมชนสุทรจีน เพราะว่ามันเป็นภารกิจที่มันตรง ถึงแม้ว่าทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เข้าไปเฉพาะกิจ ในระยะยาวทางศูนย์วิจัยก็มีงบประมาณทุกปีที่จะร่วมเรียนรู้กับชุมชนระยะยาวได้ ดูความเปลี่ยนแปลงว่ามีความฟื้นตัวของกุ่มหอยปูปลายังไง อันนี้ก็อยากสนับสนุน”

(นายสมบัติ ภู่วชิรานนท์)

7.ประเด็นด้านงบประมาณ

7.1 ความชัดเจนจากแหล่งที่ผู้ที่จะให้งบประมาณ

“งบประมาณได้แล้วหรือยัง เพราะเท่าที่ทราบคือยังไม่มีหน่วยงานใดแสดงเจตจำนงชัดเจนในการให้งบประมาณ อย่างไรก็ตามถ้าดูแผนปีงบประมาณ 2554 มันก็ต้องตั้งก่อนหน้านั้นว่าจะใช้หน่วยงานไหน”

(ผศ.ดร.วินัย อวยพรประเสริฐ)

7.2 ในการขอแหล่งทุนสนับสนุนงบประมาณนั้น ควรมีการเขียนในภาพใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อคนในระดับประเทศเพื่อที่จะเพิ่มน้ำหนักมากขึ้น

“เราต้องใส่ตัวอื่นเข้าไปด้วยในเรื่องของการท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจที่มันเป็นภาพใหญ่ สิ่งนี้เองทางอบต.ก็มองเพราะว่าทรัพยากรทางทะเลของชุมชนสุทรจีน หอยแครงน่าจะเป็นอันดับ 2 หรือ 3 ของประเทศไทย ซึ่งไม่ค่อยมีใครรู้ ปัจจุบันหอยแครงในประเทศไทยเราเอาเข้ามาจากมาเลเซียประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์แล้ว เพราะว่า

เกิดการทำลายมหาศาล หอยก็ค่อยๆ ลดน้อยลง หลังจากที่เรานุรักษ์แล้วมันไม่ใช่แค่หอยอย่างเดียวที่มา มันมีปลา ปู กลับคืนมาอีกเยอะแยะ สิ่งต่างๆ พวกนี้ต้องนำเสนอในภาพรวม ในภาครัฐด้วย เพราะว่าจะนำเสนอแค่เขื่อนสลาย กำลังคลื่นเนี่ย ผมบอกแล้วว่ารัฐบาลมาเร็วไปเร็ว ไม่ค่อยมองเท่าที่ควร ถ้าเราเสนอในภาพใหญ่ด้วยว่าถ้าทำตรงนี้ แล้ว เศรษฐกิจในเรื่องของทรัพยากรทางทะเลคืนมาขนาดไหน มันต้องเลี้ยงคนในระดับประเทศด้วย”

(พ.จ.ท.อุตร บุญช่วยแล้ว)

8.ประเด็นด้านข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

8.1 สาเหตุของการกัดเซาะไม่น่าจะเกิดมาจากการไม่มีเขื่อนสลายกำลังคลื่น

“ในรายงานเขียนว่าสาเหตุการกัดเซาะเกิดจากไม่มีเขื่อนสลายกำลังคลื่นกับการกัดเซาะ ตรงนี้ผมมองว่ามันไม่น่าใช่สาเหตุ เพราะถ้าไม่มีเขื่อนแล้วเป็นสาเหตุของการกัดเซาะแล้ว 2,600 กิโลเมตรของประเทศไทยก็จะกัดเซาะกันทั้งประเทศ เพราะว่ามันไม่มีเขื่อนเลย หรือมีอยู่ก็ไม่กี่จุด”

(นายบัลลังก์ เมียงบัว)

8.2 วัตถุประสงค์บางประเด็นไม่มีในมาตรการที่จัดทำไว้

“สร้างวัตถุประสงค์ตัวแรกคือ เพื่อสร้างจิตสำนึกชุมชน ถามว่าพอเอามาลงในมาตรการแล้วมันไม่มี เพราะฉะนั้นมาตรการในการสร้างจิตสำนึกน่าจะเป็นมาตรการที่ 10 หรืออะไรก็แล้วแต่ แต่จริงๆ แล้วมันควรจะเป็นอันดับที่ 1 อยากจะเพิ่มส่วนนี้”

(นายวิโรจน์ ธีรนาทร)

8.3 การเวนคืนที่ดินเพื่อการปลูกป่า สามารถทำให้ทรัพยากรกลับคืนมา

“ผมมองเห็นว่าการหยุดการกัดเซาะอย่างยั่งยืนก็คือ การปลูกป่า ที่นี้ปัจจุบันยังมีปัญหาที่ดิน ทั้งที่ดินในทะเล ที่ดินทางชายฝั่ง ถ้าจะแก้ไขเพิ่มเติม รัฐบาลส่วนกลางร่วมมือด้วย ก็ต้องมีการเวนคืนที่บางส่วน ซึ่งพื้นที่ของ ต.แหลมฟ้าผ่าเอง ครั้งหนึ่งเป็นที่ราชพัสดุอยู่แล้ว ไม่ต้องเวนคืน เนื่องจากผมได้ดูรูปถ่ายทางอากาศเมื่อ 60 ปี พื้นที่นี้เป็นป่าทั้งสิ้น แทบจะไม่มีบ่อทุ่งบ่อปลาเลย แล้วทรัพยากรมหาศาล มีระบบนิเวศที่เกื้อกูลกัน แต่ในปัจจุบันป่าลดน้อยลง ทำให้เวลาคลื่นมา การมีส่วนที่จะไปป้องกันคลื่นก็จะลำบากมากขึ้น ที่นี้พอเราจะไปปลูกป่าโดยตรงก็ลำบาก เราควรจะไปปลูกดักไว้เลย เรามีทั้งเขื่อนสลายกำลังคลื่น เขื่อนหินทิ้งตักตะกอน แล้วก็ยังมีป่าอยู่ด้านหลังซึ่งไม่ใช่ป่าเล็กๆ ควรจะมีป่าขนาดใหญ่อย่างน้อยก็ 400-500 เมตร สิ่งนี้เองจะทำให้ทรัพยากรกลับมามหาศาล เพราะว่าป่าที่เกิดใหม่ปรากฏว่าปูแสม ปลา สัตว์อีกหลายชนิด ที่หายไปจากพื้นที่แล้วกลับคืนมา”

(พ.จ.ท.อุตร บุญช่วยแล้ว)

8.4 ในการทำงานเวลาออกตรวจตราพื้นที่ชายฝั่ง ให้มีผู้ที่ถือกฎหมายไปกับกลุ่มด้วย ซึ่งเป็นผลดีต่อกลุ่ม

“ท่านจะอยากได้กฎหมายๆ ขอให้เลิกเสียว่ากฎหมายที่จะได้ออกมามันยาก อย่างกฎหมายป่าชุมชน 20 ปีแล้วยังไม่ออก จริงๆ แล้วกฎหมายมันมีอยู่แล้ว ที่ใช้ที่อยู่ใกล้ท่าน กรมชายฝั่ง เขาก็ถือกฎหมาย วิธีที่พวกท่านจะช่วยเขาได้โดยไม่ต้องใช้กฎหมาย เวลาที่ท่านออกไปตรวจตรา เอาพวกนี้ไปด้วย เขามีเบาะเสียง ตอนที่ผมรับราชการผมจะไปท้องที่ ผมต้องพาป่าไม้อำเภอชี้ว่าตรงนี้ผิดหรือถูก คนพวกนี้เขารู้กฎหมาย เขาชี้แจงให้ท่านได้ ต่อให้มีเพิ่ม

สัก 20 กฎหมาย ถ้าสมมุติว่าเขาไม่ทำ เขาก็ไม่ทำ เพราะฉะนั้นต้องเอาคนที่บังคับใช้กฎหมายออกไปด้วยกับเรา เราถึงจะได้ อย่าให้เราไปทำโดดเดี่ยว การทำงานเป็นทีมที่จะต้องร่วมกัน”

(นายวิโรจน์ ธีรนาทร)

“จริงๆ แล้วคนที่คุมระเบียบไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ทางกลุ่มจะดำเนินการ ก็อยากได้กฎหมายมาคุ้มครองด้วย ปัจจุบันต้องให้จังหวัดหรืออำเภอเป็นคนแต่งตั้ง ทางกลุ่มก็จะได้ทำงานถูกต้อง บอกในที่ประชุมหนึ่งเนื่องจากเจ้าหน้าที่ ตำรวจ หรือศูนย์ปราบปรามประมงต่างๆ เวลาทำงานตามที่เขาแต่งตั้งมา บางทีอาจจะแค่กลางวัน แต่เวลาที่เขาทำผิดกฎหมาย 24 ชั่วโมง บางครั้งเราประสานไปก็ไม่มีคนมาร่วม เพราะฉะนั้นการที่จะแก้ปัญหาราชการต้องทำงาน 24 ชั่วโมงด้วย”

(พ.จ.ท.อุตร บุญช่วยแล้ว)

8.5 วิสัยทัศน์ร้อยแก้วชัดเจน

“ในส่วนของวิสัยทัศน์พอมาดูแล้วเป็นร้อยแก้วกับร้อยกรอง แต่ผมดูแล้วการลำดับวิสัยทัศน์การแก้ปัญหาหรือร้อยแก้วจะชัดเจนกว่า”

(นายสมศักดิ์ พิริโยธา)

8.6 ในประเด็นการตั้งกลุ่มและเครือข่าย กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้มีแนวทางสร้างเครือข่ายการดูแลอนุรักษ์อยู่ เป็นสิ่งที่ดีสำหรับชุมชนชนสมุทรจีนที่จะเข้าร่วมกับคณะอนุกรรมการต่อไป

“ในส่วนของกรมเองได้มีแนวทางสร้างเครือข่ายของการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอยู่ เราได้มีการสร้างเครือข่ายของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการกัดเซาะชายฝั่ง ในท้องอ่าวตรงนี้ ทางอ่าวไทยตอนบนค่อนข้างจะแข็งแรงตั้งแต่โคกขามไล่ลงไปจนถึงเพชรบุรี ณ ตอนนี้เป็นสิ่งที่ทางกลุ่มของชุมชนสมุทรจีนได้มีโอกาสเผยแพร่กิจกรรม สร้างแนวร่วมในการดำเนินการในการแก้ไขพื้นที่ตรงนี้ได้ ที่สำคัญอีกอันหนึ่งก็คือ ทางกรมเองพยายามผลักดันทางกลุ่มเครือข่ายตรงนี้เข้าไปร่วมทำงานกับอนุกรรมการที่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งขณะนี้ทางท่าน อ.สนิทเป็นประธานอยู่เพื่อที่จะให้ทางกลุ่มของเรานำข้อเสนอแนะเข้าผ่านไปแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมภายใต้ พ.ร.บ.ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม”

(นายสมศักดิ์ พิริโยธา)

8.7 รูปแบบเขื่อนที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชนสมุทรจีน สามารถนำไปเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน การท่องเที่ยวได้

“การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะโดยเขื่อนในรูปแบบต่างๆ ผมว่าจะเป็นแหล่งศึกษาดูงานได้อีกที่หนึ่งเหมือนกัน อันนี้ก็คงไปตอบสนองเรื่องของการท่องเที่ยวได้”

(นายสมศักดิ์ พิริโยธา)

8.8 การที่จะทำงานให้สำเร็จได้ต้องมีกระบวนการทั้งในด้านมาตรการและกิจกรรม ด้านงบประมาณ ด้านผู้รับผิดชอบ

“สิ่งที่เราจะต้องมาบูรณาการด้วยกันคือ อันที่หนึ่งคือ มาตรการและกิจกรรม ผมดูแล้วมีทั้งหมด 9 มาตรการ มี 32 กิจกรรม อันที่สองคือ งบประมาณ ผมรวมๆ ทุกๆ 9 มาตรการ 32 กิจกรรมก็ตกประมาณ 300-350 ล้านบาท

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านชุมชนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

ประการที่สามก็คือ เวลา ในนี้เขียนว่าเวลา 3 ปี ก็ต้องดูว่า 3 ปีนี้เราจะทำอย่างไรให้มันมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน อันที่สี่ที่สำคัญก็คือ ผู้รับผิดชอบ ผมมองดูแล้วมีเกือบๆ 10 หน่วยงาน รวมทั้งพวกชุมชนเราด้วย เพราะฉะนั้นทั้งสี่เรื่องนี้ ถ้าเราจะทำให้สำเร็จเราต้องเขียนแผนจัดการที่ชัดเจน คือการบริหารจัดการว่าเราจะทำอะไร ช่วยเติมลงไปในเรื่องนี้ด้วย ถ้าเราสามารถบริหารในเรื่องกิจกรรม งบประมาณ เวลา ผู้รับผิดชอบ ทำอย่างไรจะให้มันขับเคลื่อนไปด้วยกันได้”

(ศ.ดร.สนธิ อักษรแก้ว)

8.9 ชื่อแผนนี้ควรจะเปลี่ยนเป็นเรื่องของความมั่นคงของชุมชน เพราะปัญหาไม่ใช่แค่ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างเดียว

“ชื่อแผนตรงนี้มันเหมือนกับว่าเอาประเด็นทั้งหมดลงไปกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง แต่ผมมองว่าประเด็นนี้เป็นเรื่องของความมั่นคงของชุมชน หรือความเป็นอยู่ของเราเอง เพียงแต่ว่าตอนนี้มันมีปัญหาเรื่องของการกัดเซาะชายฝั่งมันเป็นประเด็น แต่ว่าพอคนมองซึ่งอาจจะเป็นเรื่องของผู้ให้ทุน อันนี้ผมไม่ทราบ แต่ผมว่าโจทย์มันลึกกว่านั้น มันไม่ใช่เรื่องของการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง แต่ผมอยากจะทำมันเป็นเรื่องของความมั่นคง อาจจะเป็นความมั่นคงมนุษย์ หรือความมั่นคงของชุมชนก็ได้ ถ้าลักษณะนั้นแล้ว มันจะให้เห็นชัดเจนเลยว่า ปัญหาการกัดเซาะเป็นแค่หนึ่งในนั้นเท่านั้นเอง”

(รศ.ดร.เฟดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์)

8.10 ควรพิจารณาถึงสาเหตุภายนอกที่ทำให้เกิดการกัดเซาะ เช่น การขุดลอกแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นต้น

“ถ้าจะพิจารณาถึงสาเหตุภายนอกได้ด้วยก็น่าจะดี เช่น การขุดลอกแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งปีหนึ่งคิดว่ามีเป็นจำนวนมาก และน่าจะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการกัดเซาะอย่างรุนแรง โดยเฉพาะข้อมูลเท่าที่ได้ทราบมาก็ประมาณ 3-5 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ถ้าเปรียบเทียบเป็นพื้นที่ถ้าความลึกประมาณ 1 เมตรเราจะสูญเสียพื้นที่ถึง 3,000 ไร่ต่อปี ซึ่งผมคิดว่าน่าจะเป็นจุดสำคัญที่น่าจะนำมาพิจารณากันตรงนี้ด้วย”

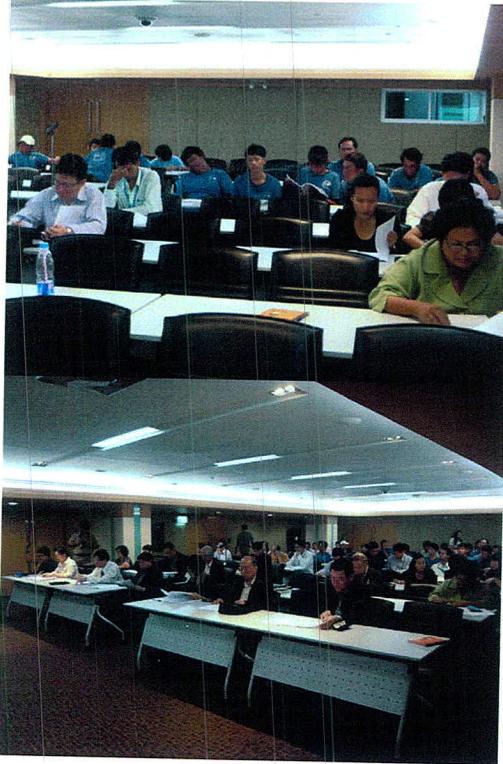
(นายจิระศักดิ์ ชูความดี)

8.11 ควรมีการปรับโลโก้ให้สมจริงมากขึ้น

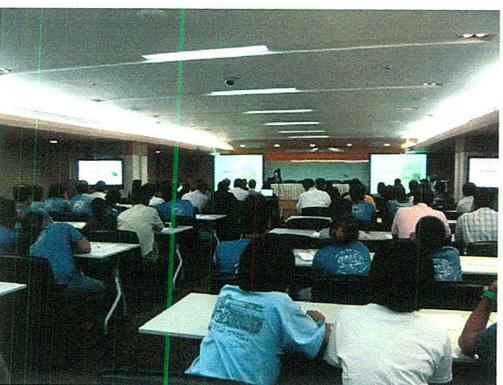
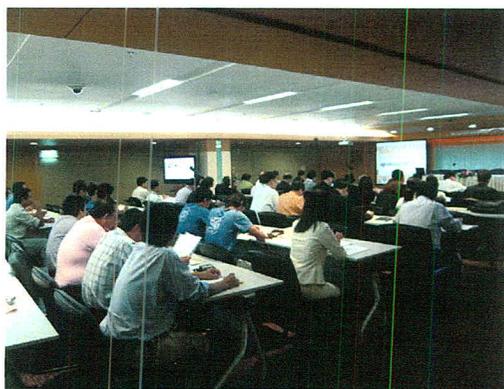
“ตัวปกตัวนี้ก็สะท้อนและสื่อความหมายได้ชัดเจนในตัวของมันเอง ผมอยากจะเพิ่มเติมอีกนิดเดียว ผมในฐานะวิศวกรชายฝั่ง ผมมองเห็นเสาเข็มสามเหลี่ยมแล้วก็คลื่นเนี่ย มันกลับด้านหรือเปล่า จริงๆ มันน่าจะเอาด้านแหลมสู่คลื่นหรือเปล่า ถ้าเรากลับด้านเสาเข็มสามเหลี่ยมสักนิดหนึ่ง มันก็จะชัดเจนทางด้านเทคนิค รวมทั้งขนาดความสูงคลื่น ตัวคลื่นที่เข้ามากระทบทางด้านหน้าเขื่อนมีขนาดที่ใหญ่แล้วถ้าตัวคลื่นค่อยๆ มีขนาดเล็กกลงๆ พอมาถึงด้านหลังเนี่ย ให้ความสูงของคลื่นมันเห็นว่าต่างกัน เมื่อมากระทบมันใหญ่พอมันเสาเข็มสามเหลี่ยมมันเล็กลงมันก็จะสื่อทางด้านเทคนิคได้ดีมากขึ้น”

(นายบัลลังก์ เมียงบัว)

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านชุมชนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านชุมชนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตาม และประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุมวิพากษ์แผนฯ
 การประชุมวิพากษ์ (ร่าง)แผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของ
 ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2553 ณ ห้อง

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง
 บริเวณบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

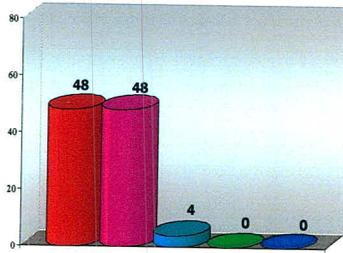
ประชุมศุภชัย วาณิชวัฒนา สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 9 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผู้เข้าร่วมประชุมตอบแบบประเมินผลทั้งสิ้น 40 คน ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุมวิพากษ์แผนดังสถิติที่นำเสนอในตารางที่ 6.9 พบว่ากว่า 1 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม (ร้อยละ 74.0) เป็นเพศชาย โดยประมาณ 1 ใน 4 เป็นกลุ่มเยาวชนที่อายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 12 มีอายุระหว่าง 21-29 ปี ในขณะที่กลุ่มที่มีมากที่สุดคือร้อยละ 26 มีอายุในช่วงวัยกลางคน คืออายุ 30-39 ปี ส่วนผู้ที่อายุระหว่าง 40-49 ปีมีร้อยละ 18 สำหรับอีก 1 ใน 5 (ร้อยละ 20) เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป สำหรับอาชีพหลักของกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมวิพากษ์เกือบร้อยละ 40 มีอาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานมหาวิทยาลัย เนื่องจากการจัดวิพากษ์แผนครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ให้หน่วยงานราชการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกาณ์ดำเนินงานในมาตรการต่างๆที่ระบุไว้ในแผนเข้าร่วมรับฟังและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อแผน จึงทำให้กลุ่มที่เป็นข้าราชการเข้าร่วมจำนวนมากที่สุด นอกจากนี้อาชีพของกลุ่มผู้เข้าร่วมลำดับถัดมาคือ อาชีพนักเรียนมีร้อยละ 22 สำหรับอาชีพประมงของตนเองมีร้อยละ 16 ส่วนอาชีพรับจ้างทำประมง และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนที่เท่ากัน คือร้อยละ 4 และอาชีพอื่นๆ ในสัดส่วนไม่มากนัก เช่น อาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อาชีพแม่บ้าน เป็นต้น

ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดประชุมวิพากษ์แผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในภาพรวมนั้น สถิติในตารางที่ 6.10 แสดงว่า ประเด็นด้านเนื้อหาทั้งเรื่องของความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของการประชุมร้อยละ 96 อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ส่วนความเหมาะสมของเนื้อหาในการประชุมเกือบ 1 ใน 3 ให้ความเห็นว่าเนื้อหาไม่มีความเหมาะสมในระดับดีมาก และกว่าร้อยละ 60 ให้ความเห็นว่าอยู่ในระดับที่ดี แต่ประมาณร้อยละ 6 ให้ความเห็นว่าเนื้อหาเหมาะสมเพียงระดับปานกลางเท่านั้น สำหรับเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของแผนฯ พบว่ากว่าร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของแผนในระดับดีถึงดีมาก ในขณะที่ร้อยละ 12 ให้ความเห็นว่ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของการประชุมวิพากษ์แผนในระดับปานกลาง สำหรับประเด็นเรื่องเนื้อหาของการประชุมวิพากษ์แผนตรงกับความคิดหวังนั้นพบว่า ร้อยละ 88 มีความพึงพอใจในระดับดีถึงดีมาก ในขณะที่ร้อยละ 10 มีความพึงพอใจในประเด็นนี้เพียงระดับปานกลาง แต่อีกร้อยละ 2 มีความพึงพอใจเรื่องนี้น้อย

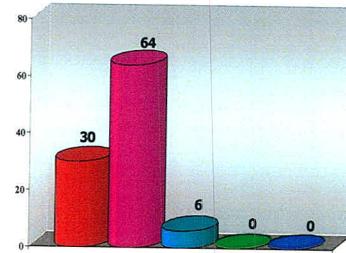

ผลการประเมิน – ด้านเนื้อหา

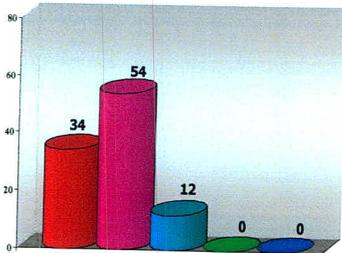
ความชัดเจนของวัตถุประสงค์

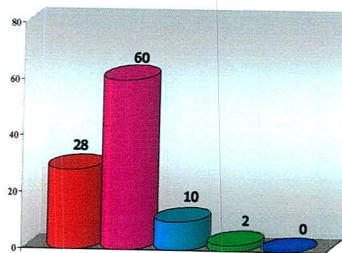
ความเหมาะสมของเนื้อหา

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของแผนฯ

เนื้อหาของการประชุมวิพากษ์ ตรงกับความคาดหวัง

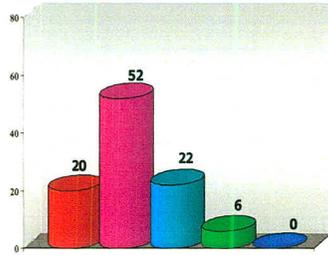
■ ดีมาก
 ■ ดี
 ■ ปานกลาง
 ■ น้อย
 ■ ควรปรับปรุง

สำหรับประเด็นในด้านวิธีการ เรื่องระยะเวลา เอกสารประกอบการประชุม และความชัดเจนของสื่อ พบว่า ในเรื่องของความเหมาะสมในเรื่องระยะเวลาการจัดประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับดีถึงดีมาก (ร้อยละ 72) ส่วนประมาณ 1 ใน 5 (ร้อยละ 22) พึงพอใจในระดับปานกลาง และร้อยละ 6 พึงพอใจในเรื่องของระยะเวลาในการจัดประชุม น้อย เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมคิดว่าประเด็นในการนำเสนอครั้งนี้มีความน่าสนใจหลายประการ การกำหนดระยะเวลาการจัดประชุมเพียงครึ่งวันไม่เพียงพอต่อการเสนอข้อคิดเห็นต่างๆ สำหรับประเด็นเรื่องเอกสารประกอบการประชุมมีความเพียงพอและเหมาะสม พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมกว่าร้อยละ 90 มีความพึงพอใจในระดับดีถึงดีมาก มีเพียงเล็กน้อยที่มีความเห็นว่าเอกสารประกอบการประชุมเพียงพอและเหมาะสมระดับปานกลางและระดับน้อย (ร้อยละ 6 และร้อยละ 2 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นเรื่องของความชัดเจนของสื่อประกอบการนำเสนอ พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นว่าสื่อประกอบการนำเสนอมีความชัดเจนในระดับดีถึงดีมาก (ร้อยละ 84) ในขณะที่ประมาณร้อยละ 16 คิดว่าสื่อประกอบการนำเสนอมีความชัดเจนในระดับปานกลาง

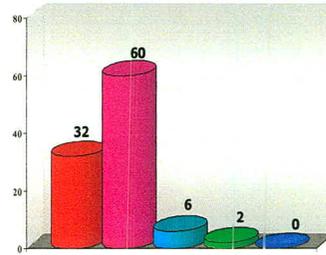

ผลการประเมิน – ด้านวิธีการ

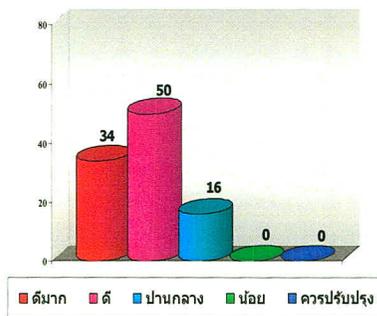
ความเหมาะสมของระยะเวลา

เอกสารประกอบการประชุม เพียงพอ/เหมาะสม

ความชัดเจนของสื่อประกอบการนำเสนอ

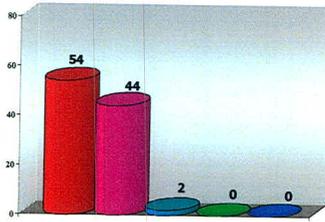

ความคิดเห็นต่อการประชุมวิพากษ์ด้านการจัดการ ในประเด็นเรื่องการติดต่อประสานงานก่อนเข้าร่วมประชุม อำนาจความสะดวกในการเข้าประชุม ความสะดวก และความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการประชุม และประเด็นด้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอและเหมาะสม พบว่าประเด็นด้านการจัดการทุกประเด็นดังกล่าวผู้เข้าร่วมการประชุมมีความพึงพอใจในระดับดีมากถึงดีมากร้อยละ 90

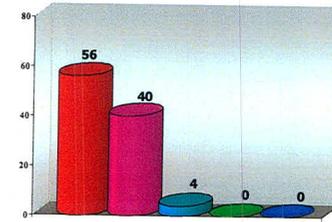

ผลการประเมิน – ด้านการจัดการ

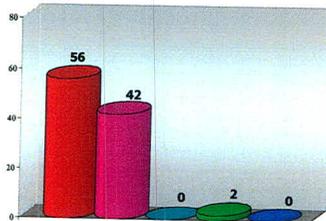
การติดต่อประสานงานก่อนเข้าประชุม

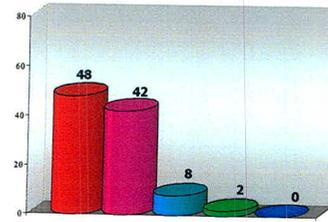
การอำนวยความสะดวกในการเข้าประชุม

ความสะอาด เหมาะสมของสถานที่

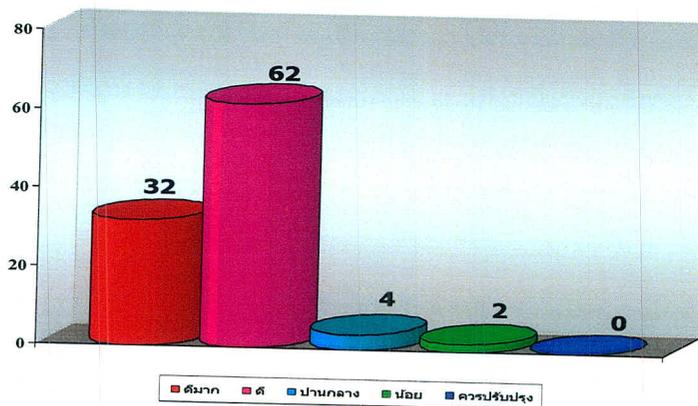
อาหาร และเครื่องดื่ม เพียงพอ และเหมาะสม

■ ดีมาก ■ ดี ■ ปานกลาง ■ พอ ■ ควรปรับปรุง

ประโยชน์ในภาพรวมที่ได้รับจากการประชุมวิพากษ์แผนฯ พบว่า 1 ใน 3 ให้ความเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการประชุมวิพากษ์ครั้งนี้ในระดับดีมาก และมากกว่าร้อยละ 60 ได้รับประโยชน์ในภาพรวมจากการประชุมในระดับดี สำหรับประมาณร้อยละ 4 ได้รับประโยชน์จากการประชุมในระดับปานกลาง แต่อีกร้อยละ 2 ได้รับประโยชน์น้อยจากการประชุมครั้งนี้

ประโยชน์ในภาพรวมที่ได้รับจากการประชุมวิพากษ์แผนฯ

■ ดีมาก ■ ดี ■ ปานกลาง ■ พอ ■ ควรปรับปรุง

สำหรับข้อเสนอแนะ หรือความเห็นเพิ่มเติมจากการจัดประชุมวิพากษ์แผนฯ พบว่า ผู้เข้าประชุมให้ความเห็นว่า การดำเนินการโครงการนี้เป็นจุดเริ่มต้นของความยั่งยืนจากการพัฒนาที่ได้ดำเนินการโดยชุมชน จึงควรที่จะสนับสนุนชุมชนให้ประสบความสำเร็จ เป็นชุมชนหน้าต่างานที่เสียสละในการป้องกันการค้าขายกับท้องถิ่น ส่วนประเด็นเนื้อหาของแผนนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมให้ความเห็นว่า ผลการวิจัยที่ได้มาจากประชาชน ควรมีนักวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ถูกต้องสอดคล้องกับหลักการ นอกจากนี้ การจัดการวิพากษ์ครั้งต่อไป ควรจะจัดที่ศาลากลางจังหวัด แล้วเชิญผู้มีอำนาจเช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ส.ส. ส.จ. เข้ามาร่วมประชุมด้วยเพื่อที่จะช่วยผลักดันโครงการ

เหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงแหล่งงบประมาณให้ความร่วมมือน้อยไป และควรมีแผนภาพแสดงขอบเขต พื้นที่ที่ดำเนินกิจกรรมของมาตรการต่างๆ ว่าอยู่ตรงไหนบ้าง เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนร่วมกัน

สำหรับข้อเสนอแนะอื่นๆ เช่น ควรมีน้ำในห้องประชุม การประชุมครั้งนี้ได้ประโยชน์มาก รวมทั้งการขอบคุณที่ให้โอกาสดี ๆ อย่างนี้ และสอนให้ชุมชนคิดเป็นทำเป็น เพื่อความยั่งยืนและความอยู่รอดของชุมชน และยังจะช่วยกรุงเทพฯ ไม่ให้พังและโบราณสถานอันประเมินค่าไม่ได้ และมีเสียงสะท้อนจากชุมชนว่า ทุกคนที่เข้าร่วมสนทนายังไม่คุ้นกับการที่เข้าร่วมประชุม จึงมีความประหม่าในการอภิปราย ต้องขอภัยด้วย

ตารางที่ 6.9 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าประชุมวิพากษ์ “ร่างแผนการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ของชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ” วันที่ 16 ธันวาคม 2553

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมประชุม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	37	74.0
หญิง	13	26.0
รวม	50	100.0
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	12	24.0
21-29 ปี	6	12.0
30-39 ปี	13	26.0
40-49 ปี	9	18.0
ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	10	20.0
รวม	50	100.0
อาชีพหลัก		
นักเรียน	11	22.0
รับราชการ/พนักงานมหาวิทยาลัย	19	38.0
ประมงของตนเอง	8	16.0
รับจ้างทำประมง	2	4.0
เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1	2.0
องค์กรท้องถิ่น	2	4.0
แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	1	2.0
อื่นๆ	6	12.0
รวม	50	100.0

ตารางที่ 6.10 ความเห็นของผู้เข้าประชุมวิพากษ์ “ร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ของชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ” วันที่ 16 ธันวาคม 2553

ประเด็น	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	ควรปรับปรุง
ด้านเนื้อหา					
ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของการประชุม	48.0	48.0	4.0	0.0	0.0
ความเหมาะสมของเนื้อหาในการประชุม	30.0	64.0	6.0	0.0	0.0
ความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาเกี่ยวกับแผนฯ	34.0	54.0	12.0	0.0	0.0
เนื้อหาในการประชุมวิพากษ์แผนฯ ตรงกับความคาดหวัง	28.0	60.0	10.0	2.0	0.0
ด้านวิธีการ					
ความเหมาะสมของระยะเวลาการประชุม	20.0	52.0	22.0	6.0	0.0
เอกสารประกอบการประชุม เพียงพอและเหมาะสม	32.0	60.0	6.0	2.0	0.0
ความชัดเจนของสื่อประกอบการนำเสนอ	34.0	50.0	16.0	0.0	0.0
ด้านการจัดการ					
การติดต่อประสานงานก่อนเข้าร่วมประชุม	54.0	44.0	2.0	0.0	0.0
การอำนวยความสะดวกในการเข้าประชุม	56.0	40.0	4.0	0.0	0.0
ความสะดวก เหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการประชุม	56.0	42.0	0.0	2.0	0.0
อาหารและเครื่องดื่ม เพียงพอและเหมาะสม	48.0	42.0	8.0	2.0	0.0
ประโยชน์ในภาพรวมที่ได้รับจากการประชุมวิพากษ์แผนฯ	32.0	62.0	4.0	2.0	0.0

ความเห็นเพิ่มเติม

- เป็นจุดเริ่มต้นของความยั่งยืนของการพัฒนาที่ดำเนินการโดยชุมชน ควรที่จะสนับสนุนชุมชนให้ประสบความสำเร็จ และเป็นชุมชนหน้าด่านที่เสียสละในการป้องกันการกัดเซาะให้กับท้องถิ่น
- ควรมีน้ำในห้องประชุม
- ผลการวิจัยที่ได้มาจากระชาชน ควรเมื่อนักวิชาการของจุฬาฯ คอยขัดเกลาให้ถูกต้องสอดคล้องกับหลักการ
- การจัดการวิพากษ์ครั้งต่อไป ควรจะจัดที่ศาลากลางจังหวัด แล้วเชิญผู้มีอำนาจเช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ส.ส. ส.จ. เข้ามาร่วมประชุมให้ได้เพื่อที่จะช่วยผลักดันโครงการเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

- ได้ประโยชน์มาก
- ขอบคุนที่ให้โอกาสดี ๆ อย่างนี้ และสอนให้ชุมชนมีความคิดเป็น ทำเป็นเพื่อความยั่งยืน และความอยู่รอดของชุมชน และยังจะช่วยกรุงเทพฯ ไม่ให้พังและโบราณสถานอันประเมินค่าไม่ได้
- แหล่งงบประมาณให้ความร่วมมือน้อยไป
- ทุกคนที่เข้าร่วมสนทนา ยังไม่เคยกับการที่เข้าร่วมประชุม ยังมีความประหม่าในการเข้าอภิปรายต้องขออภัยด้วย
- ควรมีแผนภาพแสดงขอบเขต พื้นที่ที่กิจกรรมของมาตรการต่าง ๆ ว่าอยู่ตรงไหนบ้าง จะให้เห็นภาพชัดเจนร่วมกัน

การทำประชาพิจารณ์ร่างแผนฯ

หลังจากที่การวิพากษ์ร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านขุนสมุทรจีนดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2553 กิจกรรมที่ดำเนินการต่อเนื่องกัน คือ การจัดทำประชาพิจารณ์ร่างแผนฯ โดยสมาชิกทั้งหมดของชุมชนขุนสมุทรจีน เป้าหมายสำคัญของการทำประชาพิจารณ์ร่างแผนฯ ก็เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนขุนสมุทรจีนทุกคนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้สาระสำคัญของแผน และนำเสนอข้อคิดเห็นเพื่อการปรับแก้ หรือเพิ่มเติมเนื้อหาในร่างแผนฯ เพื่อให้แผนฯ ที่จัดทำขึ้นเป็นแผนของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะกระบวนการร่างแผนฯ เป็นการดำเนินงานเฉพาะกลุ่มสมาชิกชุมชนที่อาสาสมัคร และได้รับการอบรมจากคณะนักวิจัยของโครงการ

การจัดประชาพิจารณ์ร่างแผนฯ ได้จัดให้มีขึ้นในชุมชนขุนสมุทรจีนเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2554 ณ บริเวณโรงลิเก หน้าศาลเจ้าพ่อหนุ่ยน้อยลอยชาย โดยก่อนถึงวันทำประชาพิจารณ์ 1 สัปดาห์ คือ วันที่ 11 มกราคม 2554 ทีมผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเชิญชาวสมาชิกชุมชนขุนสมุทรจีนเข้าร่วมการประชุมประชาพิจารณ์ด้วยตนเอง พร้อมกับได้เยี่ยมบ้านทุกหลังและนำร่างแผนฯ มอบให้กับสมาชิกชุมชนครัวเรือนละ 1 ฉบับ เพื่อให้สมาชิกชุมชนได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับร่างแผนฯ เพื่อการจัดเตรียมข้อคิดเห็นและรวมทั้งเตรียมข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข ปรับ ตัด หรือเพิ่มเติมสาระสำคัญในร่างแผนฯ ก่อนถึงวันทำประชาพิจารณ์ ในการนี้มีครัวเรือนที่ได้รับร่างแผนฯ ไปทั้งหมด 69 ครัวเรือน

กิจกรรมการจัดประชุมประชาพิจารณ์ “ร่างแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านขุนสมุทรจีน” มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 93 คน ในการนี้นางสาวศิริวรรณ ศิริบุญ หัวหน้าโครงการวิจัยได้ให้ข้อมูลแก่สมาชิกชุมชนว่า การทำประชาพิจารณ์เป็นกระบวนการสำคัญที่เป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดทำแผนฯ ทั้งนี้เพราะหากร่างแผนฯ ที่จัดทำขึ้นถูกนำไปใช้ในพื้นที่จะส่งผลกระทบต่อคนหมู่มาก เนื่องจากการจัดทำร่างแผนฯ เป็นการดำเนินงานของคณะบุคคลเพียงกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น ก่อนนำแผนฯ ไปใช้จึงควรทำประชาพิจารณ์ก่อน เพื่อให้คนทั้งชุมชนรับรู้ แสดงความเห็น และให้ข้อเสนอแนะในวงกว้าง โดยไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นอกจากนี้ การทำประชาพิจารณ์จะส่งผลดีต่อการได้รับแนวคิดใหม่ๆ หรือวิธีการ ตลอดจนมาตรการที่เหมาะสมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหายของชุมชนทั้งชุมชน

การดำเนินกิจกรรมเริ่มโดยตัวแทนจากคณะทำงานจัดทำร่างแผนฯ ได้นำเสนอรายละเอียดของมาตรการต่างๆ ในร่างแผนฯ ให้ชาวบ้านได้ทราบ และคณะนักวิจัยได้นำเสนอข้อสรุปที่รวบรวมได้จากการวิพากษ์ร่างแผนฯ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของชุมชนได้ร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจว่าจะแก้ไข คงไว้ ตัดทิ้ง หรือเพิ่มเติมประเด็นใดในร่าง

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง
บริเวณบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

แผนหรือไม่ว่า ซึ่งคณะทำงานจัดทำร่างแผนและทีมนักวิจัยจะนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำประชาพิจารณ์ครั้งนี้ ไปใช้เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ต่อจากนั้นตัวแทนจากคณะทำงานร่างแผนทั้ง 9 คน ได้นำเสนอร่างแผน โดยนายวิษณุ ช่างสมุทร ตัวแทนเยาวชนจากคณะทำงานร่างแผนได้เสนอเนื้อหาสาระของร่างแผน ในภาพรวม เพื่อให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุม มีความเข้าใจถึงความเป็นมาของมาตรการต่างๆที่ปรากฏในร่างแผน โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาสำคัญของชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาคัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งผลที่ได้พบประเด็นปัญหาที่สำคัญ 3 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาคัดเซาะชายฝั่ง ปัญหาคัดเซาะความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง และปัญหาคัดเซาะความไม่สะดวก และจากประเด็นปัญหาดังกล่าว นำไปสู่การกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหารวม 9 มาตรการ และมีการกำหนดกิจกรรมและเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญห และเมื่อนายวิษณุได้นำเสนอภาพรวมของร่างแผนจบลง ตัวแทนจากคณะทำงานร่างแผนที่ร่วมกันจัดทำแผนได้นำเสนอรายละเอียดในแต่ละมาตรการให้ที่ประชุมทราบ โดยตัวแทนที่นำเสนอรายละเอียดในแต่ละมาตรการมีทั้งหมด 9 คน ได้แก่ นายวิษณุ ช่างสมุทร นายประภาส ดนัยภักคอบกุล นายสุนทร อ่วมนนท์ นายสัมพันธ์ เชิดชิต นายบุญน้อม ดนัยภักคอบกุล น.ส.สุกัญญา ช่างสมุทร นายสุวรรณ บัวพลาย นายรักเกียรติ พิภักดิ์ และนายอรชุน ทรัพย์ทิพย์

เมื่อตัวแทนจากคณะทำงานร่างแผนทั้ง 9 คน ได้นำเสนอร่างแผน เสร็จสิ้นลง หัวหน้าโครงการได้ถามความเห็นชอบของผู้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับมาตรการต่างๆที่ปรากฏในร่างแผน และเปิดโอกาสให้ทุกคนในที่ประชุมเสนอความคิดเห็นได้อิสระ โดยสามารถเสนอแนะประเด็นที่ต้องการจะให้มีการแก้ไข หรือเพิ่มเติมประเด็นที่มีความสำคัญที่เห็นควรต้องบรรจุไว้ในแผน ซึ่งที่ประชุมได้เสนอแนะให้เพิ่มเติมมาตรการสำคัญ 3 มาตรการคือ 1) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) การสร้างความตระหนักเรื่องความสำคัญของป่าชายเลนและสิ่งแวดล้อมให้แก่สมาชิกชุมชน และ 3) การติดตามและประเมินผล

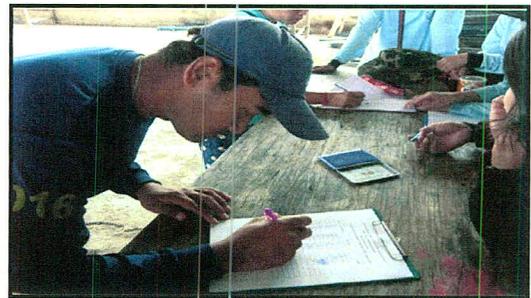
การจัดกิจกรรมการร่างแผนและการประชาพิจารณ์ร่างแผนโดยสมาชิกชุมชนชุมชนสมุทรจีนประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ทั้งนี้โดยประเด็นที่แสดงถึงความสำเร็จของการจัดทำร่างแผนก็คือ ในวันที่ชาวชุมชนชุมชนสมุทรจีนร่วมกันทำประชาพิจารณ์ร่างแผนนั้น ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่าคือ นายอุดร บุญช่วยแล้ว และเจ้าหน้าที่จาก อบต.แหลมฟ้าผ่าได้นัดชาวบ้านเพื่อประชุมหารือเกี่ยวกับภาระงานบางอย่างของอบต.หลังจากการทำประชาพิจารณ์ร่างแผนดำเนินการแล้วเสร็จ และร่วมรับฟังสาระสำคัญของร่างแผน ซึ่งปลัด อบต. ได้เห็นความสำคัญของแผน และชื่นชมในความพยายามของคนในชุมชน รวมทั้งพิจารณาแล้วพบว่าร่างแผนที่ชุมชนจัดทำขึ้นมีความเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ดังนั้น ปลัด อบต. จึงขอรับร่างแผนของชุมชนเพื่อนำไปบรรจุไว้ในแผนงานอบต. และดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติต่อไป

หลังจากที่สมาชิกชุมชนชุมชนสมุทรจีนได้ทำประชาพิจารณ์ร่างแผนแล้ว หัวหน้าโครงการได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า คณะจัดทำร่างแผนและคณะนักวิจัยจะได้นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมประชาพิจารณ์และข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์แผนเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2553 ไปแก้ไขเพิ่มเติมและจัดทำแผนฉบับสมบูรณ์ โดยนัดหมายให้มีการประชุมเพื่อปรับแผนในชุมชน ในวันที่ 24 มีนาคม 2554

อนึ่ง ในการประชาพิจารณ์ร่างแผน เนื่องจากสาระสำคัญประการหนึ่งของการจัดทำแผนคือการติดตามและประเมินความสำเร็จ หรือผลกระทบของโครงการและกิจกรรมต่างๆที่ดำเนินการในชุมชน ด้วยเหตุนี้ สมาชิกชุมชนจึงได้เสนอแนะความเห็นให้มีกลุ่มอาสาสมัครเพื่อทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ภายหลังจากที่การจัดทำแผนฉบับสมบูรณ์ดำเนินการแล้วเสร็จและถูกนำไปใช้ ซึ่งปรากฏว่ามีสมาชิกชุมชนชุมชนสมุทรจีนอาสา

เข้าเป็นอาสาสมัครเพื่อการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนฯ รวมทั้งติดตามและประเมินผลกระทบของโครงการหรือกิจกรรมอื่นๆที่ดำเนินการในชุมชนรวมทั้งสิ้น 22 คน

การจัดทำแผนชุมชน

หลังจากการจัดกิจกรรมวิพากษ์แผนโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งที่เป็นนักวางแผน นักวิชาการ นักบริหาร และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการชายฝั่งเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2553 และการจัดทำประชาพิจารณ์ร่างแผนโดยสมาชิกชุมชนขุนสมุทรจีนเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2554 ดำเนินการแล้วเสร็จ ในวันที่ 24 มีนาคม 2554 ณ โรงเรียนภายในชุมชนขุนสมุทร คณะทำงานจัดทำร่างแผนฯจำนวน 30 คน และคณะผู้วิจัยได้ร่วมกันปรับแก้ไขร่างแผนฯอีกครั้งเพื่อให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่ได้จากการวิพากษ์และการประชาพิจารณ์ร่างแผนฯ ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มมาตรการบางมาตรการ และปรับแก้ข้อความให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเรื่องอื่นๆ นอกจากนี้ เพื่อให้แผนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง คณะจัดทำแผนฯได้กำหนดให้แต่ละมาตรการมีกิจกรรม ผู้รับผิดชอบกิจกรรม งบประมาณและแหล่งงบประมาณสำหรับแต่ละกิจกรรม รวมทั้งกำหนดเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลาไว้อย่างชัดเจน โดยเป้าหมายมี 3 ระยะ คือ ระยะสั้นใช้เวลา 2 ปี (พ.ศ.2554-2555) ระยะกลางใช้เวลา 3 ปี (พ.ศ. 2556-2558) และระยะยาวใช้เวลา 5 ปี (พ.ศ.2559-2563) ทั้งนี้โดยแต่ละมาตรการมีจำนวนกิจกรรมดังปรากฏในตารางที่ 6.11

หลังจากที่คณะทำงานจัดทำร่างแผนฯ ได้ร่วมกันพิจารณารายละเอียดของแผนจนครบทุกมาตรการแล้ว ได้เสนอแนะให้มีการแก้ไขหรือปรับรายละเอียดในบางมาตรการ และได้นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมวิพากษ์ร่างฯ มาปรับแก้ร่างแผนฯ เพื่อการจัดทำแผนฯ ฉบับสมบูรณ์ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ส่วนที่แก้ไขปรับปรุง

1. ทั่วไป

ที่ประชุมได้ตกลงร่วมกันให้ปรับชื่อของแผนฯ ใหม่เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วย จากเดิมใช้ชื่อว่า แผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งบ้านชุมชนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ ปรับใหม่เป็น “แผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ บ้านชุมชนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ ฉบับสมบูรณ์ พ.ศ. 2554”

2. มาตรการที่ 3 การปลูกป่าชายเลน

กิจกรรมที่ 1 แก้ไขรายละเอียดของกิจกรรม จากเดิมระบุว่า ปลูกป่าชายเลนหน้าสถานีอนามัย แก้ไขเป็น ปลูกป่าชายเลนหน้าสถานีอนามัย ขยายไปทางด้านฝั่งตะวันออกของหมู่บ้าน 600 เมตร เพื่อเชื่อมกับแนวเขตป่าชาย

แกว
กิจกรรมที่ 4 แก้ไขงบประมาณจากเดิมระบุเพียงว่า ใช้เงินประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อปี แก้ไขเป็น ปลูกป่าจำนวน 1,000-3,000 ต้นกล้าต่อปี (โดยใช้เงินประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อปี) (ต้นกล้าละ 3 บาท)

3. มาตรการที่ 9 การผลักดันให้มีประกาศของจังหวัดสมุทรปราการ

กิจกรรมที่ 2 ผลักดันให้มีประกาศของจังหวัดสมุทรปราการ ภายในปี 2553 ในเรื่องสำคัญอย่างน้อย 3 เรื่อง คือ 1) กำหนดพื้นที่ห้ามเลี้ยงหอยแครง 2) ห้ามโพงหอย และ 3) ห้ามใช้อวนเขียว หรืออวนป๋ม แก้ไขหน่วยงานที่รับผิดชอบ จากเดิมระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบเพียง 3 หน่วยงาน ได้แก่ 1) กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่งบ้านชุมชนสมุทรจีน 2) จังหวัด และ 3) อบต. ในพื้นที่ แก้ไขเป็นเพิ่มหน่วยงานผู้รับผิดชอบอีก 3 หน่วยงานรวมเป็น 6 หน่วยงาน ได้แก่ ประมงจังหวัด ศูนย์ปราบปรามประมงบางฝั่ง และศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 2 สมุทรสาคร

ส่วนที่เพิ่มเติม

สำหรับในส่วนที่มีการเพิ่มเติมนั้น ได้นำประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์แผน (วันที่ 16 ธันวาคม 2554) ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้เพิ่มมาตรการอีก 3 มาตรการ มาบรรจุไว้ในแผน ดังนี้

1. มาตรการที่ 10 การส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยว
2. มาตรการที่ 11 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน
3. มาตรการที่ 12 การสร้างจิตสำนึกให้ชุมชน

รายละเอียดของมาตรการแต่ละมาตรการที่เพิ่มปรากฏในตารางที่ 6.11 และแผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบ้านชุมชนสมุทรจีนฉบับสมบูรณ์ปรากฏในเอกสารการ “แผนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ” ที่จัดทำขึ้นเป็นพิเศษจากรายงานฉบับนี้

ตารางที่ 6.11 มาตรการเพื่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่ปรากฏในแผนฯฉบับสมบูรณ์

ที่	ชื่อมาตรการ	จำนวนกิจกรรม
1.	การสร้างเขื่อนสลายกำลังคลื่น	3
2.	การทิ้งหินเพื่อให้เกิดตะกอน	3
3.	การปลูกป่าชายเลน	10
4.	การประสานงานกับ อบต. เพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาเส้นทางคมนาคม	2
5.	การตั้งและดำเนินงานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่งบ้านขุนสมุทรจีน	5
6.	การยกเลิกกรรมสิทธิ์พื้นที่น้ำท่วมและการทำโฉนดชุมชน	1
7.	การแก้ปัญหาน้ำเสีย	3
8.	การผลักดันการบังคับใช้กฎหมายตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	2
9.	การผลักดันให้มีประกาศของจังหวัดสมุทรปราการ	3
10.	การส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยว	1
11.	การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน	2
12.	การสร้างจิตสำนึกให้ชุมชน	2

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

การสร้างเสริมศักยภาพชุมชนในการตรวจติดตามและประเมินความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านขุนสมุทรจีน ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ